

Länsstyrelsen
Värmland

FÄLTGENTIANA (*Gentianella campestris*) I VÄRMLANDS LÄN

Publikation nr 2019:19
ISSN 0284-6845

Foton och kartor: Länsstyrelsen
Rapporten är sammanställd av: Anja Edekrans, Dan Mangsbo och Maria Sundqvist.

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad
010-224 70 00, www.lansstyrelsen.se/varmland

Förord

Fältgentiana är en starkt hotad ört som omfattas av ett åtgärdsprogram. Målsättningen med programmet är att populationer av arten blir livskraftiga. Fältgentiana förekommer framförallt i ogödslade slåtter- och betesmarker. I dessa marker vittnar den ofta om lång hävdkontinuitet, ty den inte tål igenväxning i högre grad. Den stora strukturomvandlingen inom jordbruket som pågått sedan 1920-talet är en markant orsak till artens försämrade tillstånd inom den svenska floran.

Denna rapport tar framförallt upp förekomsten av fältgentiana inom Värmlands län. Flera av de tidigare kända förekomsterna har konstaterats försvunna efter genomförda inventeringar under de senaste åren. Resultatet från inventeringarna förstärker bilden för fältgentianans situation och det faktum att arten generellt har en nedåtgående trend. Genom inventeringarna har vi fått en tydlig kartläggning av var i länet arten förekommer och i vilken omfattning. Detta möjliggör i sin tur för oss att planera och rikta åtgärder för att gynna och bevara arten i ett längre tidsperspektiv inom länet.

Författarna av rapporten ansvarar för innehållet i rapporten och tackas ödmjukast för sina insatser för att bevara arten i Värmland.

Laura Hedberg

Samordnare för Åtgärdsprogram för hotade arter

Länsstyrelsen i Värmlands län

Sammanfattning

Fältgentiana eller ”Svart Johannes”, som den lokalt kallas i västra Värmlands finnbygder, är en av de gräsmarksväxter som minskat mest i Sverige sedan mitten av 1900-talet. I Värmlands län känner vi idag till 42 lokaler där fältgentianan växer. Det handlar främst om gräsmarker som sköts på traditionellt sätt med slåtter och höbärgning. Drygt hälften av fältgentianans aktuella lokaler i länet ligger inom skyddade områden eller omfattas av skötselavtal inom Landsbygdsprogrammet. På omkring en tredjedel av lokalerna växer fler än 100 plantor av fältgentiana, vilket anses vara gränsen för att klassa en delpopulation som någorlunda säker på sikt.

Hotbilden mot fältgentianan i Värmlands län består främst i upphörd eller förändrad hävd på de kvarvarande lokalerna. Ingen nyetablering, risker med små populationer, spridning av invasiva arter och effekter av klimatförändring är andra exempel på utmaningar i arbetet med att bevara fältgentianan i länet.

Fältgentianan ingår i ett särskilt åtgärdsprogram för hotade arter som beslutats av Naturvårdsverket. För att bevara fältgentianan i Värmlands län föreslås åtgärder såsom:

- rådgivningsinsatser om skötsel av gräsmarker med fältgentiana,
- information om miljöstöd för skötsel av gräsmarker,
- kurser med anknytning till ängsskötsel,
- ta fram förslag på lokaler som prioriteras för restaurerings- och skötselåtgärder,
- på kort sikt skapa tio nya lokaler med fältgentiana genom fröspridning,
- övervakning av fältgentianans populationsutveckling i samarbete med floraväkeriet.

Innehåll

1	Inledning och bakgrund	1
2	Kartläggning av fältgentiana i Värmlands län	2
2.1	Metod	2
3	Resultat och diskussion.....	3
3.1	Lokaler med fältgentiana i Värmlands län	3
3.2	Fältgentianans utbredning i Värmlands län.....	5
3.3	Fältgentianans ekotyper i Värmlands län.....	7
3.4	Antal plantor med fältgentiana per lokal 2014–2018	7
3.5	Fältgentianans biotoper i Värmlands län.....	8
3.6	Fältgentianan inom och utanför skyddade områden i Värmlands län.....	9
4	Identifiering av hot.....	10
4.1	Upphörd eller förändrad hävd	10
4.2	Risker med små populationer	10
4.3	Ingen nyetablering.....	10
4.4	Klimatförändring	11
4.5	Exempel på hot av mer lokal karaktär.....	11
5	Åtgärder	12
5.1	Rådgivning	12
5.1.1	Rekommenderad skötsel	13
5.2	Kurser och utbildningar	14
5.3	Restaurering.....	15
5.3.1	Betesförmedling	17
5.4	Populationsförstärkande åtgärder.....	17
5.5	Inventering och uppföljning	18
6	Kopplingar till andra projekt och verksamheter	18
7	Referenser	20

1 Inledning och bakgrund

Fältgentianan (*Gentianella campestris*) växer i ogödslade gräsmarker med ofta långvarig tradition av slåtter och bete. Dessa gräsmarker tillhör våra mest artrika miljöer. I flera svenska landskap har fältgentianan förlorat 90 % av sina lokaler sedan 1945 (Lennartsson, 2015). Orsaken till minskningen är främst upphörande slåtter och bete på gräsmarkerna där fältgentianan växer.

Fältgentianan är i Sverige rödlistad i kategorin *starkt hotad* (EN) och ett nationellt åtgärdsprogram (ÅGP) har beslutats av Naturvårdsverket. Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper och deras genomförande är ett av flera verktyg för att nå flera nationella och internationella miljömål. Fältgentianan kan ses som en ovanligt känslig indikator på skötselproblem som också har betydelse för många andra arter i gräsmarker, men svarar å andra sidan ofta snabbt på åtgärder som görs för att gynna den.

Fältgentianan har baserat på utseende (särskilt bladform, grenighet och antal stamnoder), livscykel (ett- eller tvåårig) och blomningstid delats upp i flera underarter och varieteter. I modern skandinavisk litteratur brukar man urskilja tre underarter:

- fältgentiana *G. campestris* ssp. *campestris*,
- sätergentiana *G. campestris* ssp. *islandica*,
- kustgentiana *G. campestris* ssp. *baltica*.

I Värmlands län växer endast den ”vanliga” fältgentianan och den uppträder här i två varieteter, så kallade ekotyper, som är anpassningar till olika miljöer, framförallt olika hävdhistorik på slåtter- och betesmarker. Typiska plantor kan relativt lätt bestämmas till underart och varietet, men rätt ofta påträffas plantor och ibland hela populationer med intermediärt utseende.

Förväxlingsart till fältgentiana i Värmlands län är i första hand ängsgentiana (*Gentianella amarella*). Ängsgentiana har en östlig utbredning i länet och växer på flera av fältgentianans lokaler i Filipstads kommun.

- Tidigblommande fältgentiana var. *suecica*

En variant av fältgentiana som anpassat sin livscykel till att hinna blomma och sätta frö innan den traditionella slåtterperioden börjar i mitten av juli. I Värmlands län börjar den blomma i mitten av juni. Variation finns mellan olika lokaler och även årsmånen påverkar blomningstiden. Efter första vintern gror fröna och en låg bladrosett bildas första sommaren. Andra sommaren utvecklas en 5–20 cm hög planta med grenig stjälk, oskaftade blad och ett tiotal blåaktiga blommor.

- Senblommande fältgentiana var. *campestris*

Denna variant är oftast mer storväxt och rikgrenig jämfört med den tidigblommande fältgentianan, vilket kan förklaras med att den hunnit samla mer energi innan blomningen. Den senblommande fältgentianan blommar i Värmlands län i augusti och anses vara mer anpassad för betesmarker.

Till vänster tidigblommande fältgentiana vid Strand, Sunne kommun, 29 juni 2016. I mitten senblommande fältgentiana på väggkant öster om Haborsbyttan, Filipstads kommun, 12 augusti 2016. Till höger tidigblommande fältgentiana från Ivarssättern, Torsby kommun, 7 juli 2017. Blommornas färg varierar från ljusblå till mörkt blåviolett.

2 Kartläggning av fältgentiana i Värmlands län

2.1 Metod

En litteraturgenomgång och sökning av artfynd i Artdatabankens observationsdatabas, Artportalen och TUVÅ (Jordbruksverkets databas för ängs- och betesmarksinventeringen) resulterade i en sammanställning med 189 lokaler i Värmlands län, där fältgentiana påträffats från cirka 1850 till 2018. Lokal-sammanställningen redovisas i sin helhet i Bilaga 1.

Inom Länsstyrelsens arbete med åtgärdsprogram för hotade arter gjordes under 2016–2018 fältbesök på 82 av lokalerna i sammanställningen. Lokaler där fältgentiana inte återfanns vid den omfattande riksinventeringen 2003 har haft låg prioritet för nytt eftersök, såtillvida det inte framkommit information om att förhållandena på lokalen blivit bättre på senare år, till exempel genom återupptagen hävd.

Varje besökt lokal genomsöktes efter fältgentianor. I några fall gav personer som bodde på platsen tips om var man skulle leta, vilket är ovärderlig information på

Inventering av senblommande fältgentiana i betesmark i Signeby, Ärjängs kommun, 25 augusti 2016.

stora lokaler. Växtplatserna mättes in med GPS. Fynd av fältgentiana och andra naturvårdsintressanta arter rapporterades på Artportalen.

3 Resultat och diskussion

3.1 Lokaler med fältgentiana i Värmlands län

I boken *Den värmländska kärlväxtfloras geografi* (Hård af Segerstad, 1951), med fynduppgifter från främst 1930- och 40-talen, anges fältgentiana som ”tämmligen allmän” i vissa värmländska socknar och ”inte konsekvent antecknad”. Det verkliga antalet lokaler där arten växte i Värmland vid denna tid är okänt, men rimligen handlade det om åtskilliga. Bruttolistan med fynd av fältgentiana i länet från cirka 1850–2018 som presenteras i denna rapport innehåller 189 lokaler (Bilaga 1). Under inventeringen 2016–2018 har fältgentiana återfunnits på 42 lokaler. Därtill kommer 25 lokaler där vi inte återfunnit fältgentiana 2016–2018, men där det finns högst 15 år gamla uppgifter om förekomst. Skicket på dessa gräsmarker varierar. Några är välhävdade, men i de flesta fallen har hävden varit otillräcklig under senare år. Fröbanken hos fältgentiana anses vara kortlivad, men enstaka kvarstående plantor är svårupptäckta. Fler besök behövs för att definitivt avgöra om fältgentiana är borta på dessa lokaler.

Bara ett litet urval av de gamla lokalerna (med mer än 15 år gamla fynduppgifter) inventerades 2016–2018. Flertalet av dessa lokaler har varit ohävdade i flera decennier, och på en del växer skog sedan länge. Det finns dock flera gamla lokaler där fältgentiana växte talrikt så sent som på 1990-talet, men där arten eftersökts flera gånger under 2000-talet, och på goda grunder bedöms vara utgången idag.

Inventeringar i flera svenska landskap visar att fältgentiana förlorat 90 % av sina lokaler sedan 1945 (Lennartsson, 2015). Rimligen har minskningen i Värmlands län varit lika kraftig. Av totalt 53 namngivna värmländska lokaler med förekomst av fältgentiana innan 1950 finns fältgentiana med säkerhet kvar på endast fem lokaler idag.

LÄNSSTYRELSEN VÄRMLAND

Tabell 1. Lokaler med fältgentiana i Värmlands län – kommunvis fördelning.

Kommun	Bruttolista – antal lokaler där fältgentiana påträffats under perioden cirka 1850–2018.	Varav där fältgentiana återfunnits 2016–2018.	Varav där fältgentiana inte återfunnits 2016–2018, men där det finns högst 15 år gamla fynd, och där gräsmarkerna håller sådant skick att det finns förutsättningar att arten finns kvar.
Säffle	13	2	2
Kristinehamn	11	1	2
Karlstad	2	0	0
Grums	1	0	0
Årjäng	19	2	4
Arvika	35	8	6
Eda	1	0	0
Sunne	45	15	3
Kil	1	0	0
Munkfors	1	0	0
Storfors	1	0	0
Filipstad	21	5	4
Hagfors	8	0	0
Torsby	30	9	4
Σ 189		Σ 42	Σ 25

Tabell 2. Lokaler där fältgentiana återfunnits 2016–2018.

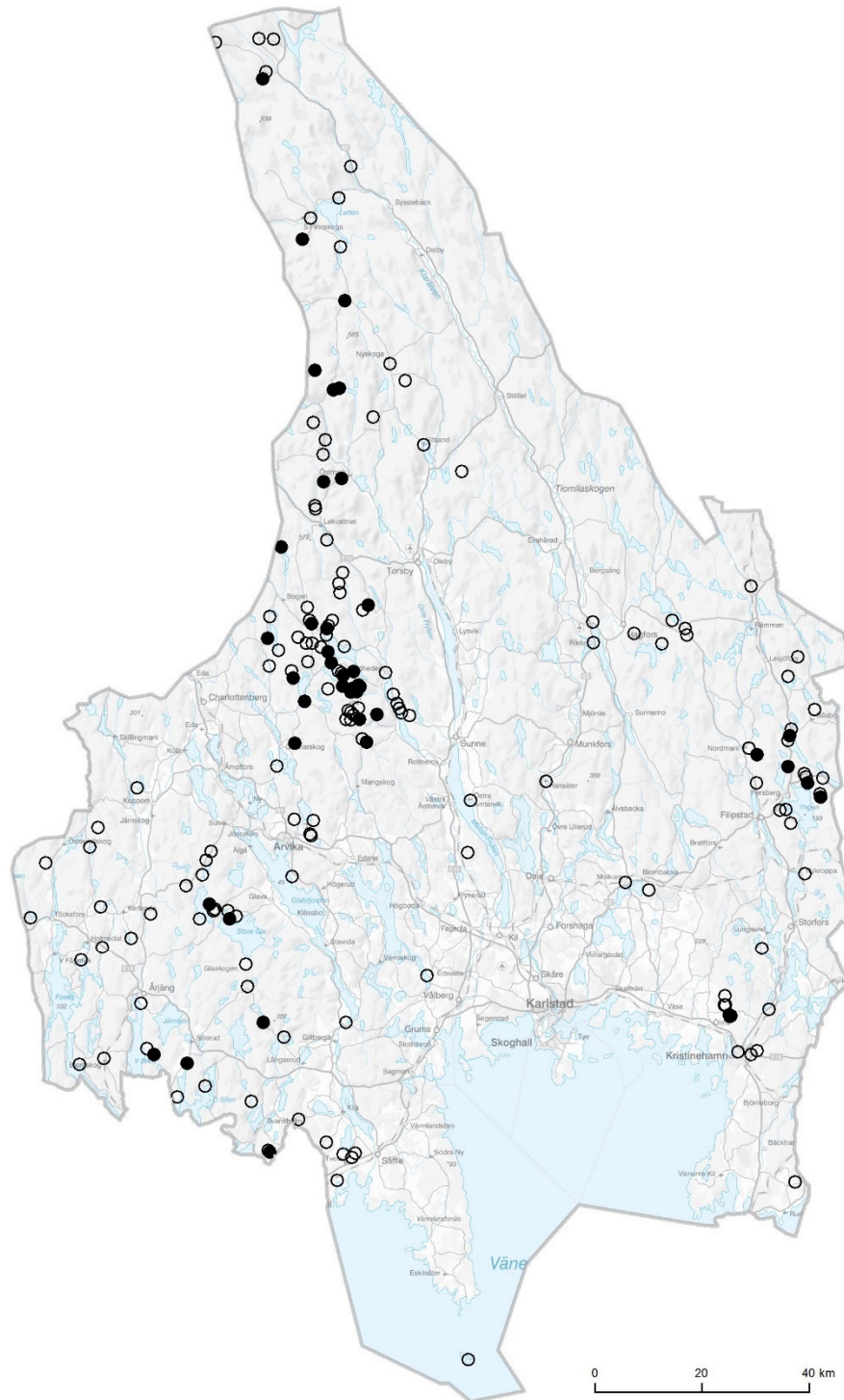
Kommun	Lokal	Max-antal plantor 2016–2018	Ekotyp	Hävd	Lokaltyp	Aktuellt skydd (2018)
Säffle	Mosserud	3	Tidig	Slåtter	Ängsmark	Miljöstöd
Säffle	Ekebråten	6	Tidig	Slåtter	Ängsmark	Miljöstöd
Kristinehamn	Lerdala	16	Sen	Välgkantsslåtter	Välgkant	Oskyddat
Årjäng	Tegens naturreservat	24	Tidig	Slåtter + efterbete	Ängsmark	Naturresevat, miljöstöd
Årjäng	Signebyn	92	Sen	Bete	Betesmark	Miljöstöd
Arvika	Lafallhöjden	10	Sen	Slåtter	Ängsmark	Miljöstöd
Arvika	Lafallhöjden	72	Tidig	Slåtter	Ängsmark	Miljöstöd
Arvika	Stora Treskog	25	Tidig	Slåtter	Ängsmark	Miljöstöd
Arvika	Stora Gårdsås	8	Tidig	Ohävdad	Ängsmark	Oskyddat
Arvika	Hundviken	250	Tidig	Slåtter	Ängsmark	Miljöstöd
Arvika	Håkerud	2	Tidig	Slåtter	Ängsmark	Oskyddat
Arvika	Mjögsjöhöjden	300	Tidig	Slåtter	Ängsmark	Miljöstöd
Arvika	Sigfridstorp	3	Tidig	Oklart	Ängsmark	Oskyddat
Arvika	Nytorp	140	Tidig	Slåtter	Ängsmark	Oskyddat
Sunne	Ragvaldstjärn	239	Tidig	Slåtter	Ängsmark	Miljöstöd
Sunne	Borrsjön, Sjöändan	2	Tidig	Ohävdad	Ängsmark	Oskyddat
Sunne	Borrsjön, Bäckan	1	Tidig	Oklart	Ängsmark	Oskyddat

LÄNSSTYRELSEN VÄRMLAND

Sunne	Borrsjön, Där framme	350	Tidig	Slätter	Ängsmark	Miljöstöd
Sunne	Kammesmark	500	Tidig	Slätter	Ängsmark	Miljöstöd
Sunne	Bartelstorp	1	Tidig	Oregelbunden slätter	Ängsmark	Oskyddat
Sunne	Strand	310	Tidig	Slätter	Ängsmark	Oskyddat
Sunne	Humsjön, Nergården	408	Tidig	Slätter + efterbete	Ängsmark	Miljöstöd
Sunne	Tiskaretjärns naturreservat	3650 (2012)	Tidig	Slätter + efterbete	Ängsmark	Naturreservat, miljöstöd
Sunne	Kalvhöjden, Nytomta	13	Tidig	Oregelbunden slätter	Ängsmark	Oskyddat
Sunne	Kalvhöjdens naturreservat	1150 (2012)	Tidig	Slätter + efterbete	Ängsmark	Naturreservat, miljöstöd
Sunne	Svulltjärnshöjden	25	Tidig	Slätter	Ängsmark	Oskyddat
Sunne	Håkan-Janssätern	3	Tidig	Slätter	Ängsmark	Oskyddat
Sunne	Nedre Fallet	26	Tidig	Slätter	Ängsmark	Biotopskydd, miljöstöd
Sunne	Knutfallet	1	Tidig	Ohävdad	Ängsmark	Oskyddat
Filipstad	Tibergs udde naturreservat	502	Tidig	Slätter + efterbete	Ängsmark	Naturreservat, miljöstöd
Filipstad	Visthusbäcken	50	Tidig	Väggkantsslätter	Väggkant/kraftledning	Oskyddat
Filipstad	Guldplatshagens naturreservat	19	Tidig	Slätter	Ängsmark	Naturreservat, miljöstöd
Filipstad	Lilla Bjursjön	9	Tidig	Väggkantsslätter	Väggkant	Oskyddat
Filipstad	Haborshyttan	312	Sen	Väggkantsslätter	Väggkant	Oskyddat
Torsby	Ritamäki naturreservat	900	Tidig	Slätter	Ängsmark	Naturreservat, miljöstöd
Torsby	Ivarssätern	300	Tidig	Slätter	Ängsmark	Oskyddat
Torsby	Svensk-Andersberg	10	Sen	Slätter	Ängsmark	Oskyddat
Torsby	Mattila	52	Tidig	Slätter	Ängsmark	Oskyddat
Torsby	Juhola finngård kulturreservat	60	Tidig	Slätter	Ängsmark	Kulturreservat, miljöstöd
Torsby	Abborrtjärnsberg naturreservat	220	Tidig	Slätter	Ängsmark	Naturreservat, miljöstöd
Torsby	Skräckarberget	200	Tidig	Slätter	Ängsmark	Oskyddat
Torsby	Erola	70	Tidig	Slätter	Ängsmark	Miljöstöd
Torsby	Uggelheden, Fallet	8	Tidig	Ohävdad	Ängsmark	Oskyddat

3.2 Fältgentianans utbredning i Värmlands län

Sunne kommun är den värmländska kommun som har flest kända lokaler med fältgentiana, både idag och historiskt sett. Därefter kommer Torsby och Arvika kommuner. På fjärde plats kommer Filipstad kommun, som har en koncentration av fältgentianalokaler i östra Värmlands gruvområden.

Cinklarna visar fynd av fältgentiana i Värmlands län från cirka 1850 till 2018. Fyllda cirkelar visar de 42 lokaler där vi återfunnit fältgentiana vid inventeringarna 2016–2018.

Ett flertal av fältgentianans lokaler återfinns i trakter med kalkhaltig berggrund, främst ”grönstenar” som gabbro och hyperit, men i östra Värmland även kalksten. Arten anses inte vara direkt kalkberoende, men kalkförekomsten tycks förlänga tiden till försvinnande när hävden är svag (Lennartsson, 2015).

En annan viktig faktor för fältgentianan är den lokala traditionen av ängsskötsel, särskilt lieslätter på ojämn och stenig mark, så kallad hackslåt.

Hackslätten är det sluttande och steniga partiet mellan platt och stenröjd åker och den gamla vägen som på andra sidan avgränsas av en välbevarad stenmur. Övre Berg, Nyskoga, Torsby kommun.

Ängsskötsel var vid sidan av svedjebruk en viktig verksamhet hos skogsfinnarna som med start på 1600-talet befolkade Finnskogen. Nästan alla gräsmarker där fältgentiana växer idag i Arvika, Sunne och Torsby kommuner har sitt ursprung i denna kultur. De två grannsocknarna Gräsmark (Sunne kommun) och Gunnarskog (Arvika kommun) står sammanlagt för hälften av dagens lokaler med fältgentiana i Värmland. Forshaga och Hammarö kommuner är de enda kommunerna i Värmlands län som helt saknar fynd av fältgentiana. Det är två kommuner som historiskt sett haft liten tradition av ängsskötsel.

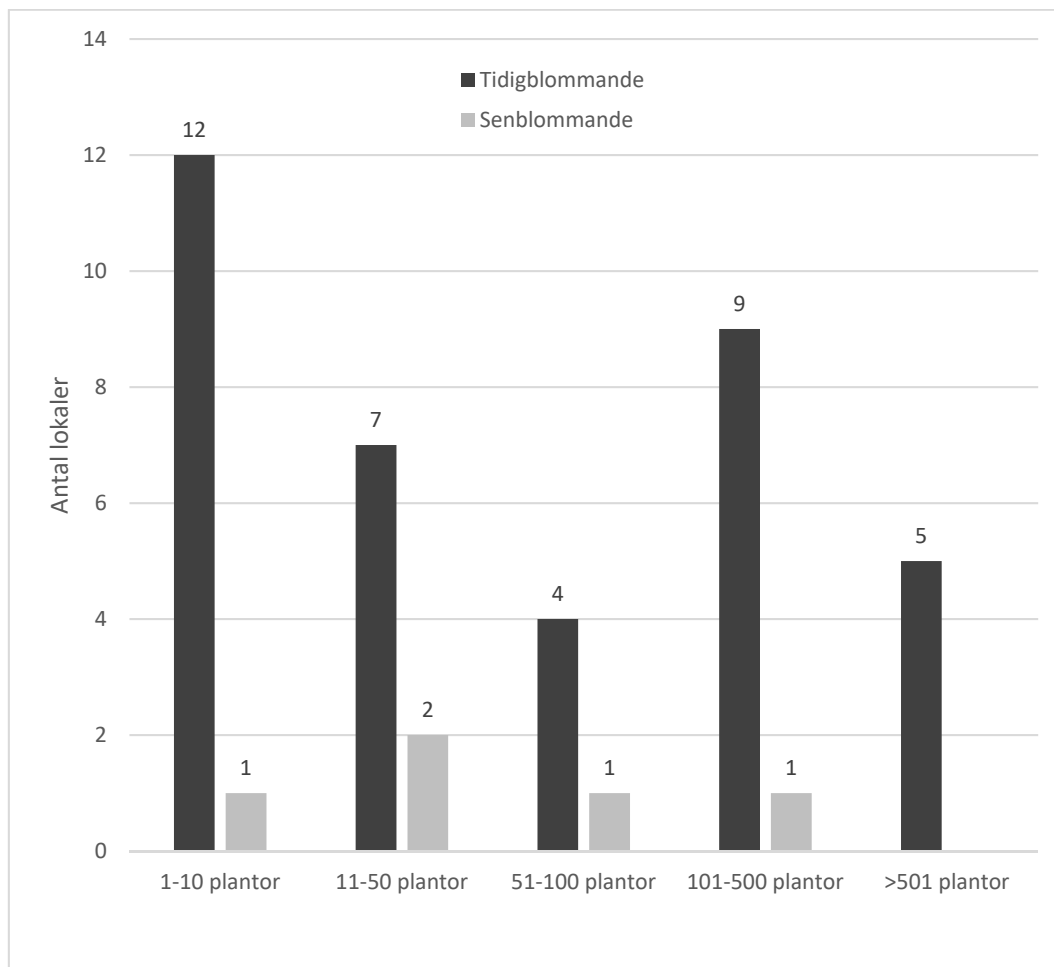
3.3 Fältgentianans ekotyper i Värmlands län

På 36 (88 %) av länets aktuella fältgentianalokaler med känd ekotyp växer den tidigblommande ekotypen. Endast fem lokaler med den senblommande varianten av fältgentiana är kända i Värmlands län idag. Antalet lokaler och fördelningen mellan tidigblommande och senblommande ekotyp i Värmlands län påminner om situationen i vårt grannlän Dalarna, där den tidigblommande ekotypen växer på 41 av 45 lokaler (Norell, 2013). Nationellt sett är den senblommande ekotypen vanligast, vilket lägger extra stort ansvar på Dalarna och Värmlands län i arbetet med att bevara den tidigblommande ekotypen.

3.4 Antal plantor med fältgentiana per lokal 2014–2018

Tack vare ideella insatser inom floraväxteriet finns färsk (högst fem år gamla) uppgifter om populationernas storlek på de flesta av länets aktuella lokaler med fältgentiana. Antalet plantor per lokal varierar av naturliga skäl mellan åren. Tittar man på den maximala populationsstorleken 2014–2018 finner vi i grova drag att

en tredjedel av lokalerna har färre än tio plantor, en tredjedel har 11–100 plantor och en tredjedel har över 100 plantor.

Populationsstorlek på de värmländska lokalerna med fältgentiana (tidigblommande resp. senblommande ekotyp) 2014–2018.

3.5 Fältgentianans biotoper i Värmlands län

I Sverige växer fältgentianan uteslutande i människoskapade naturtyper och arten är tydligt knuten till de rester av olika slags traditionell markanvändning som finns kvar i jordbrukslandskapet. Därifrån har den spridit sig till vissa nya habitat som ledningsgator och vägar. Gemensamt för habitaterna är att högre vegetation

Utan bete eller slåtter växer markerna snabbt igen och gentianan klarar inte av att konkurrera med sly och högruusen vegetation.

hålls undan av regelbunden störning såsom bete, slåtter och röjning samt slitage från till exempel fordon.

På fem lokaler i östra Värmland växer fältgentianan i mittsträngen eller i kanten av skogsbilvägar. Det handlar om vägar som koloniserats av hävdgynnade växtarter, exempelvis slåtterblomma (*Parnassia palustris*) och ibland även fält- eller ängsgentiana. Livsmiljön på vägarna upprätthålls genom vägkantsröjningar och slitage från fordon. Vägunderhållet hänger ihop med skogsbruksåtgärder och är därför oregelbundet, vilket innebär att förhållandena på dessa lokaler inte är stabila över tid. På exempelvis större vändplaner kan dock växterna finnas kvar även när skogsbestånden sluter sig i vägarnas närhet.

Vid eftersök på en vägkantslokal öster om Haborshyttan (Filipstad kommun) i augusti 2016 påträffades flera delförekomster i närområdet som tidigare inte var kända. Rimligen finns fler oupptäckta lokaler för fältgentiana utmed skogsbilvägar i Persbergs och Nordmarks kalkbergsområden. Vägkanterna är en underskattad och onekligen skyddsvärd biotop för flera hävdgynnade växtarter inklusive fältgentianan.

Resten av fältgentianans lokaler i Värmlands län idag utgörs av gräsmarker, varav de flesta sköts med slåtter och höbärgning på traditionellt sätt. I flera fall är gräsmarkerna ursprungligen åkrar som utvecklats till en artrik flora när åkerbruket upphört. I trakter med djurhållning förekommer ibland bete på gräsmarkerna efter slåttern, vilket är en särskilt gynnsam och rekommenderad skötselmetod. Endast en aktuell lokal (Signeby i Årjängs kommun) kan betraktas som renodlad betesmark.

Vägkant med fältgentiana norr om Lilla Bjursjön i Filipstads kommun. Skogsbilvägarna i östra Värmlands gruvområden är ofta förstärkta med kalkhaltigt bergkross, vilket också påverkar vegetationen.

3.6 Fältgentianan inom och utanför skyddade områden i Värmlands län

22 (52 %) av fältgentianans 42 aktuella lokaler i Värmlands län ligger inom skyddade områden (naturreservat, kulturresevat, biotopskydd, Natura 2000) eller omfattas av skötselavtal med miljöersättning inom Landsbygdsprogrammet (LBP). 20 (48 %) av lokalerna saknar helt skydd idag.

4 Identifiering av hot

4.1 Upphörd eller förändrad hävd

Den allra viktigaste orsaken till fältgentianans tillbakagång är jordbrukets strukturomvandling och samhällets utveckling, vilket inneburit att jordbruket lagts ner på en stor del av länets mindre jordbruksfastigheter. En minskande befolkning i skogsbygderna har gjort det ännu svårare att hitta nya brukare till gräsmarkerna, och i vissa trakter saknas betesdjur idag. Följden av detta är att slåtter och bete på ogödslade gräsmarker har upphört i stor utsträckning. Ett annat hot är förändrad hävd på de kvarvarande lokalerna, från traditionell slåtter med efterbete till enbart slåtter alternativt bete. En vanlig iakttagelse är att det som en gång använts som åker slås längre än det som är hackslått. Åkern har till skillnad från hackslåten röjts från sten och kan därför slås med traktor, vilket är betydligt mindre arbetskrävande jämfört med att slå med lie. Hackslåten lämnas att växa igen.

Det blir allt vanligare att det som kan slås med traktor slås årligen, medan hackslåten lämnas orörd. I lokalen på bilden ligger det ytor med gammal ängsmark (hackslått) kring stora odlingsrösen som placerats där det naturligt är väldigt mycket sten eller fuktigt.

4.2 Risker med små populationer

Sårbarhetsanalysen som presenteras i åtgärdsprogrammet visar att utdöenderisken är liten i populationer med över 500 blommande plantor, under förutsättning att hävden är lämplig. Det är dock troligt att även populationer som utgörs av fler än 100 blommande plantor kan betraktas som någorlunda säkra. Populationer med 50–100 blommande plantor löper tämligen stor risk att dö ut på grund av slumpvisa faktorer. Och populationer med färre än 10 blommande plantor kan ses som en ren utdöendeskuld, vilken kommer att lösas in om inte åtgärder vidtas. Närmare en tredjedel av fältgentianans lokaler i Värmlands län återfinns i denna kritiska kategori.

4.3 Ingen nyetablering

Betesdjurens rörlighet i landskapet har minskat och den traditionella hanteringen av slåtterhö har upphört, vilket resulterat i att ingen nyetablering eller spridning mellan gräsmarkslokaler förekommer. Det gör lokala utdöenden till ett allvarligt hot.

4.4 Klimatförändring

Ökad frekvens av extremväder såsom torrsomrar och kraftig nederbörd förändrar livsvillkoren för gräsmarkernas arter. Mildare höstar medför att växtsäsongerna blir längre, vilket ger en kraftigare återväxt efter slåttern. Det innebär mer växtmaterial som vissnar ner om marken inte efterbetas eller slås igen. Det vissna växtmaterialet (förfä) blir skadlig för artrikedomen om lagret är för tjockt. Det blir svårt eller omöjligt för frön att ta sig ner till marken för att gro, och fleråriga växter har svårt att skjuta nya skott upp genom förfä på våren. Förfä kväver alltså vegetationen och bidrar till att näring lagras i marken när förfä bryts ner.

4.5 Exempel på hot av mer lokal karaktär

Vildsvin kan orsaka stora lokala skador i gräsmarker (Lennartsson, 2015). Spår efter böckande vildsvin är idag ganska vanligt i vissa trakter i Värmland. Vid Borrsjön och Svulltjärnshöjden i Sunne kommun, har vildsvin orsakat stora skador på växtplatserna för fältgentiana.

Invasiva arter, till exempel blomsterlupin (*Lupinus polyphyllus*), är ett allvarligt hot, eftersom de sprider sig mycket snabbt längs med vägar och även kan vandra in i ängar som ligger nära vägar med lupinförekomst.

Till vänster: Den mest artrika delen av en före detta åker vid Svulltjärnshöjden, Sunne kommun, har böckats upp av vildsvin både 2018 och 2019. Foto Marita Persson. Till höger: Blomsterlupin i ängen vid Mjögshöjden, Arvika kommun, utgör ett hot mot fältgentianan.

5 Åtgärder

För att långsiktigt bevara fältgentianan och dess följearter i värmländska gräsmarker krävs politiska beslut som ger förutsättningar för att småskaliga jordbruk, med ängsskötsel och naturbetesdrift, ska kunna fortsätta att finnas i länet.

Små jordbruk behöver finnas i hela länet för att fältgentianan ska bevaras långsiktigt. Betesdjur gör stor nytta genom att hålla naturbeten öppna och genom att efterbeta slätterängar.

5.1 Rådgivning

Rådgivning om skötsel är avgörande för att kunna bevara fältgentianan. Sådan rådgivning torde lätt kunna komma till stånd genom samverkan mellan ÅGP-ansvariga samt lantbruksenhetens rådgivare och författare av åtagandeplaner. Särskilt viktig är rådgivningen till markägare och brukare av gräsmarker med få fältgentianor och de 20 lokalerna med fältgentiana som idag saknar skydd. Rådgivningen kan med fördel inriktas på att nyttja brukarnas egen kunskap om skötsel. Var fältgentianorna växer, vilken ekotyp de tillhör, beståndets storlek och utvecklingstrend, och lokalens behov av särskilda skötselinsatser är viktiga frågor i rådgivningen. Om detta väl är känt har förmodligen en intresserad brukare bättre förutsättningar än rådgivaren att utveckla lämplig och lokalt anpassad skötsel. Ett viktigt mål med rådgivningen är att öka antalet lokaler med livskraftiga bestånd (> 100 plantor) av fältgentiana. Rådgivning behövs även till reservatsförvaltare och reservatsskötare. Detta är särskilt viktigt i de fall där skötseln utförs av entreprenörer utan djupare lokalkännedom. Samråd måste också hållas med vägförvaltare om vägkantslokalerna i Kristinehamn och Filipstad kommuner, och med kraftbolag om lokalerna i kraftledningsgator vid Ekorrobo och Visthusbäcken i Filipstad kommun.

5.1.1 Rekommenderad skötsel

Hävd är en grundförutsättning för fältgentianans marker. Slåttern får inte utföras innan plantornas frön mognat. För den senblommande fältgentianan är inte

Slåtter är den bästa skötselmetoden för att bevara fältgentianan, men många ängsmarker har övergått till att betas. Olika djurslag påverkar florin på olika sätt. Nötkreatur är inte så selektiva som till exempel får.

slåttertidpunkten av samma betydelse, då den främst växer i betesmarker. I gräsmarker med senblommande fältgentiana får man vara försiktig med betet under sensommaren så att alla plantorna inte betas av innan de har fröat av sig. Djurslagen har också betydelse. Hästar låter bli att äta fältgentiana, medan får och getter vanligen inte har någonting emot den något beska växten. Nötkreatur befinner sig någonstans mittemellan i detta avseende (Jansson, T. 2014). Vid bete är det ytterst viktigt att undvika utfodring av djuren med hö, hösilage eller ensilage, eftersom tillskottsutfodring mycket lätt leder till gödning, trampsador och oönskade ogräsfrön.

- Slåttertidpunkt

Traditionellt har slåttern i Värmlands län påbörjats någon gång mellan 15 och 31 juli. Observera dock att väderleken väsentligt kan påverka tidpunkten för fältgentianans frömognad; exempelvis var sommaren 2017 sen, och på vissa lokaler var plantorna inte mogna för slåtter förrän i månadsskiftet juli–augusti. I ängar som av praktiska skäl måste slåas tidigare måste man lämna områdena där fältgentianan växer och återkomma med slåtter senare, då plantorna blommat färdigt.

- Hötorkning, hopräfsning och bortforsling

Höet måste tillåtas ligga och torka, och helst vändas, så att fröna skakas ur frökapslarna. Noggrann hopräfsning och bortforsling av det slagna höet är ett krav, och det är viktigt att det inte får ligga kvar längre än högst en vecka. På ängar där slaget hö lämnas kvar försvinner de mest krävande arterna snabbt. Har man inte möjlighet att ta hand om höet är det bättre att avstå från slåtter, eftersom igenväxningen går långsammare när endast den näringsfattiga hösthalmens bildar förna

Höbantering i någon form är viktigt för fröspridningen. Hö från slåtterängar är dessutom en värdefull foderresurs som i nuläget tas tillvara i för liten utsträckning.

- Efterbete

Att låta djur beta på ängsmark efter slåtter anses vara bra för den tidigblommande fältgentianan. När återväxten betas av blir det ingen skadlig förna som ligger kvar till nästa vår, och djurens tramp hjälper till att mylla ner fröna i marken. Ett alltför hårt betestryck bör dock undvikas då det kan ge trampsador och bidra till övergödning. Även vid efterbete ska tillskottsutfodring undvikas.

- Fagning

På lokaler med alltför kraftig återväxt efter slåtter kan fagning (vårräfsning av förna) behövas på fältgentianans växtplatser. Räfsningen utförs i god tid innan vegetationen börjar växa för att undvika att groddplantor skadas. Fagningen underlättar också sommarens slåtter genom att nedblåsta kvistar och liknande städas undan. Som engångsåtgärd, exempelvis i samband med restaurering, är vårbränning av fjolårsgräs också ett bra sätt att få bort gammal förna.

5.2 Kurser och utbildningar

Inom landsbygdsprogrammet 2014–2020 finns projektmedel med syfte att sprida kunskap om natur- och kulturvärden i jordbrukslandskapet till länets markägare och lantbrukare. Årligen ordnas kurser i lieslätter och det finns sedan några år tillbaka möjlighet att få kostnadsfri rådgivning i hur man vässar sin lie på bästa

sätt. Kurser och fältvandringar ordnas också kring ängsskötsel, restaurering av naturliga gräsmarker, fjärilar och blommor i ängs- och betesmarker mm.

Länsstyrelsen ordnar årligen kurser i och om ängsmarker för att inspirera till ökad skötsel av ängar. Kurserna kan handla om lieslätter, slipning och knackning av liar och fältvandringar om fjärilar eller blommor i ängsmark.

5.3 Restaurering

Förutom bra hävd på befintliga lokaler är det betydelsefullt att öppna upp och återuppta hävd på igenvuxna marker. Befintliga lokaler kan förstöras, eller så kan miljöer mellan befintliga lokaler restaureras för att underlätta lite mer långväga spridning. Sett i ett lite större perspektiv är fältgentianan en art som hör hemma i traditionellt skötta slåtterängar tillsammans med en lång rad andra växter, djur, marksvampar med mera. Restaurering av ängsmarker hjälper därmed också många andra arter som är beroende av samma typ av miljö.

Ersättning för restaurering av igenvuxna eller ohävdade ängs- och betesmarker kan sökas inom landsbygdsprogrammet 2014–2020. Hur det ser ut i kommande landsbygdsprogram är ännu okänt. Nuvarande stöd är femårigt och kan beviljas till mark som vuxit igen eller legat ohävdad under en kortare period, men där det finns rester av slåtter- eller betesgynnad vegetation, fauna eller kulturspår som gynnas av bete eller slåtter. Ersättningen är 3600 kr/ha/år och det är Länsstyrelsen som fastställer åtagande om restaurering.

På Södra Hästberg i Torsby kommun har ängsmark restaurerats långsamt under 15–20 år. Endast de små ytor som tidigare varit åker var öppna då arbetet påbörjades i början av 2000-talet.

”Projektstöd för utveckling av natur- och kulturmiljöer” kan sökas för åtgärder som riktas mer till landskapsavsnitt snarare än enskilda betesmarker och slåtterängar. Även det stödet ingår i landsbygdsprogrammet 2014–2020. Stödet kan bland annat beviljas för att göra fysiska insatser för hotade arter som hör till odlingslandskapet. Exempel på åtgärder är att restaurera miljöer, bekämpa oönskade arter, sätta upp informationsskyltar, binda ihop befintliga lokaler med mera. Stödet bygger på faktiska kostnader och kan sökas av myndigheter, organisationer, företag och ideella föreningar.

Exempel på pågående restaureringsprojekt

Ovanstående projektstöd har sökts och nyligen beviljats för populationsstärkande åtgärder i form av restaurering, återupptagen slåtter och manuell bekämpning av blomsterlupin vid Finntorp (Årjängs kommun) och Ekebråten (Säffle kommun).

Igenväxande ängsmark och gammal körväg vid Finntorp. Foto från 18 maj 2017.

Finntorps kultur- och naturvärden har uppmärksamrats i bland annat ängs- och betesmarksinventeringen. Senaste observationen av fältgentiana i området gjordes omkring 2005. I och med att den sista brukaren i området sålde sin fastighet 2012 upphörde slåttern. Bete har förekommit i delar av området vissa år därefter. Ännu påträffas flera hävdgynnade växtarter i gräsmarkerna, men förnabildningen är kraftig och sly har börjat växa upp. Antalet plantor av exempelvis slåttergubbe (*Arnica montana*) har minskat kraftigt.

2017 gjordes en ansökan ur landsbygdsprogrammet om projektstöd för utveckling av natur- och kulturmiljöer. Delfinansieringen på 30 % betalades av Länsstyrelsens åtgärdsprogram för hotade arter (utöver fältgentiana finns även guldsandbi och skyddsvärda träd i de berörda områdena). Det första som gjordes

under hösten 2017 var att röja bort träd och buskar. Vissa träd sparades för att på sikt kunna utvecklas till hagmarksträd. Slätter av ängsmarken utförs årligen till och med 2020. Under 2019 pågår ett arbete med att få dit djur som betar ängsmarken efter slätter. Om fältgentiana inte återupptäcks i gräsmarkerna under projekttiden kommer försök att återintroducera arten genom fröspridningen att genomföras.

Vid Ekebråten (7 km SSO om Finntorp) finns gräsmarker med stor artrikedom av insekter, kärlväxter och svampar. Blomsterlupin är under snabb spridning och arten växer idag i stora bestånd längs byvägen. På senare år har lupinerna spridits ut i gräsmarkerna nära vägen. Fortsätter spridningen av lupiner riskerar ängsmarkens naturligt förekommande arter att konkurreras ut. I riskzonen finns en liten population av fältgentiana. I projektet slås lupinerna tre gånger årligen på en 500 m lång sträcka av vägen genom byn. De spridda grupper med lupiner som växt ut i ängsmarken grävs bort för hand.

5.3.1 Betesförmedling

I början av 2019 startade Länsstyrelsen en betesförmedling, där mark- och djurägare ska kunna hitta varandra vid brist på mark eller betesdjur. Förmedlingen är i första hand riktad till betesmarker, men är öppen även för markägare som har marker för höskörd att erbjuda. Nyttjandet av hö från slätterängar är lågt i nuläget, men torkan under 2018 gjorde att något fler fick upp ögonen för att det finns en foderresurs även på dessa marker. Under 2019 har prover från femton artrika slätterängar skickats på foderanalys som ett led i att öka intresset för ängshö.

5.4 Populationsförstärkande åtgärder

Förr spreds frön av fältgentiana mellan gårdar och ängar både avsiktligt och oavsiktligt vid hötransporter och genom att slätterredskapen användes på flera ängar. Betesdjur bidrog också till spridningen genom att frön fastnade i hovar, klövar och päls, eller kom ut i spillningen. I åtgärdsprogrammet ingår att på kort sikt skapa **tio** nya lokaler med fältgentiana i Värmlands län genom fröspridning. Arbetet kommer att påbörjas 2019. För att imitera den traditionella spridningen av frön har följande riktlinjer tagits fram:

- Fältgentiana återetableras i första hand på före detta lokaler med känd ekotyp, där rätt ekotyp finns i närheten.
- Fältgentiana återetableras i andra hand på andra lämpliga lokaler i närheten av befintliga lokaler, och då med material från den befintliga.
- Fältgentiana återetableras i tredje hand på lämpliga lokaler inom artens historiska utbredningsområde (Figur 1) där material inte finns i närheten.
- Spridning av frön inom befintliga lokaler kan också vara aktuellt, i syfte att åstadkomma livskraftiga populationer.

Frön får endast hämtas från lokaler med livskraftiga populationer av fältgentiana. Mottagarlokalens framtidsprognos vad gäller skötseln måste också vägas in. Det bör noteras att fältgentianan är fridlyst i Värmlands län, vilket innebär att det är förbjudet att plocka eller på annat sätt skada växterna. Man får heller inte samla frön, inte ens med gott syfte. En dispens från fridlysningsbestämmelserna krävs för att samla och sprida frön. Fröinsamling och fröspridning inom skyddade områden kan dessutom kräva prövning mot reservatsföreskrifterna.

5.5 Inventering och uppföljning

Samarbete mellan ÅGP/regional miljöövervakning och floraväxeriet (Värmlands Botaniska Förening) behövs även i fortsättningen för att få så intensiv uppföljning som möjligt. Det vore också rekommenderat att göra floraväxerilokaler av alla aktuella lokaler med fältgentiana.

6 Kopplingar till andra projekt och verksamheter

Fältgentianan delar livsmiljö och skötselkrav med flera andra hotade arter. Möjligheter till samordning finns med andra projekt och verksamheter såsom:

- Åtgärdsprogram för svampar i ängs- och betesmarker (gäller arterna blårröding, fager vaxskivling och praktvaxskivling).
På gräsmarker där fältgentiana växer trivs även ängssvampar. Vid Lafallhöjden har fager vaxskivling påträffats och vid Erola har praktvaxskivling påträffats.
- Åtgärdsprogram för sumpjordtunga.
Sumpjordtunga växer i gräsmarkerna vid Lafallhöjden och Borrsjön.
- Åtgärdsprogram för låsbräknar (topplåsbräken, rutlåsbräken och nordlåsbräken).
Låsbräknar växer på flera lokaler med fältgentiana. Gamla fynd av rutlåsbräken finns vid Mattila, Juhola, Tiskaretjärn och Skinnerud.
- Åtgärdsprogram för vildbin på ängsmark (guldsandbi och slättersandbi).
Värmlands enda kända förekomst av slättersandbi upptäcktes vid inventering av fältgentiana. Guldsandbi finns på flera lokaler med fältgentiana.
- Åtgärdsprogram för vildbin och småfjärilar på torräng (storfibblebi).
Storfibblebi finns på flera lokaler med fältgentiana.
- Grön infrastruktur.
Grön infrastruktur definieras som ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet. I praktiken innebär arbetet med grön infrastruktur att skydd, bevarande, restaurering och återskapande av livsmiljöer, ekosystemfunktioner och naturliga processer beaktas i planering och förvaltning av naturen. Fältgentiana kan ses som en bra art använda inom planeringen av grön infrastruktur eftersom marker där den växer generellt har hög biologisk mångfald och arten svarar oftast snabbt på förändringar i miljön.

- Regional handlingsplan för landsbygdsprogrammet 2014–2020.
Handlingsplanen beskriver Värmlands läns arbete och prioriteringar inom landsbygdsprogrammet. Den ger en översikt över de möjligheter som finns för företag och enskilda att söka kompetensutveckling, rådgivning, stöd och beskriver de villkor som måste uppfyllas och visar hur prioriteringar kommer göras vid tilldelning av medel.
- Floraväktarna.
Floraväktarna är ett nätverk av naturintresserade personer som är med och bevakar och ökar kunskapen om våra hotade växter, i första hand kärlväxter. Svenska Botaniska Föreningen ansvarar för samordningen av Floraväkteriet på nationell nivå. Värmlands Botaniska Föreningen sköter koordineringen i Värmlands län.

7 Referenser

- Danielsson, P. 2003. *Fältgentiana i östra Värmland 2003*. Värmlandsfloran nr 2 2003. Värmlands Botaniska Förening.
- Hård af Segerstad, F. 1934. *Utkast till en flora över trakten kring sjön Kymmen i västra Värmland*. Meddelanden från Värmlands naturhistoriska förening nr 7.
- Hård af Segerstad, F. 1938. *Floran i Norra Finnskoga*. Meddelanden från Värmlands naturhistoriska förening nr 11.
- Hård af Segerstad, F. 1951. *Den värmländska kärlväxtfloras geografi*.
- Jansson, B. 1996. *Projekt artrika vägkanter i Värmland*. Vägverket (opublicerad).
- Jansson, T. 2014. *Fältgentiana*. Slätterbladet. Lst Värmland nyhetsbrev nr 1 2014.
- Johansson, G. & Eriksson, E. 2008. *Floran i Munkfors kommun*.
- Larsson, P. 2003. *Fältgentiana i västra Värmland 2003*. Värmlandsfloran nr 2 2003. Värmlands Botaniska Förening.
- Lennartsson, T. 2015. *Åtgärdsprogram för gentianor i naturliga fodermarker*. Naturvårdsverket rapport 6681.
- Nilsson, O. 2008. *Flora i Karlskoga kommun*.
- Norell, B. 2013. *Fältgentiana i Dalarna*. Lst Dalarna rapport 2013:07.
- Sjögren, A. 1989. *Kärlväxtfloran i Amnehärad och Södra Råda*.
- Stenström, A. 2016. Länspan för fältgentiana. Lst Västra Götaland rapport 2016:58.
- Ström, R. 2016. Fältgentiana i Västmanlands län – handlingsprogram 2016–2025. Lst Västmanland rapport 2016:5

Övriga källor:

Artdatabankens databas med bland annat herbariefynd från museisamlingar.

Artportalen

Floraväkteri – Värmlands Botaniska Förening

Jordbruksverkets TUVA-databas

Kommuninventeringar från 1970-, 80- och 90-talen. Lst Värmland

Länsstyrelsen Värmland 1994. *Ängar och hagar i Värmlands län, del 1 och del 2*. Lst Värmland rapport 1994:20.

Bilaga 1. Lokaler med fältgentiana i Värmlands län

Lokalerna redovisas kommunvis och i tre olika kategorier:

- ## Arvika kommun

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Lafallhöjden, Gunnarskog socken	1320592-6650058	Ängsmark slåtter	Tillfreds-ställande	S-Arv-0107, S-Arv-0101	Natura 2000, miljöstödd	Sen och tidig
Fynd av fältgentiana
Senblommande ekotyp:
2003-08-13: cirka 60 ex. fördelat på tre dellokaler (Per Larsson).
2017-08-15: cirka 10 ex. (Egon Jacobsson och Jan Wirtberg).
Tidigblommande ekotyp:
2003-06-29: drygt 100 ex. (Per Larsson).
2010-07-02: 17 ex. (Per Larsson).
2017-07-05: Totalt 72 ex. fördelat på 22 ex. vid 1320608–6650201, 40 ex. vid 1320611–6650085 och 10 ex. vid 1320610–6650051 (Dan Mangsbo, Birgitta Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter
Slåttergubbe, slåtterfibbla, slåtterblomma, jungfrulin, brudsporre.						
Lokalbeskrivning
Finnbosättning med tillhörande ängsmarker i sydsluttning. Gunnarskogs hembygdsförening återupptog hävden 1990. Gräsmarkerna hävdas idag med lie och slåtterbalk. Tidigblommande fältgentiana insådd 1999 med frön från Stora Treskog.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Stora Treskog, Tomta, Gunnarskog socken	1322855-6645655	Ängsmark slåtter	Tillfreds-ställande	S-Arv-0103	Miljöstödd	Tidig
Fynd av fältgentiana
2003-07-05: 40 ex. (Per Larsson).
2010-06-30: 15 ex. (Per Larsson).
2017-07-05: Totalt 25 ex. fördelat på 5 ex. vid 1322825–6645704, 5 ex. vid 1322814–6645704 och 15 ex. vid 1322741–6645677 (Dan Mangsbo, Birgitta Mangsbo, Lars-Inge Nilsson).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter
2003: nattviol, kattfot, ormrot, slåtterfibbla, slåttergubbe.
2017: låsbräken, slåttergubbe. Flera rödlistade insekter dessutom, bl.a. slåttersandbi och storfibblebi.						
Lokalbeskrivning
Artrika och välskötta ängsmarker, vägkanter och torrbackar vid gård.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-växteri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Stora Gårdsås, Västtomta, Gunnarskog socken	1320832-6637882	Ängsmark	Ej tillfredsställande (2017)	S-Arv-0110	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 2000: 10 ex. (Per Larsson). 2003-06-29: 20 ex. (Per Larsson). 2010-06-30: 20 ex. (Per Larsson). 2017-07-05: 8 ex. (Dan Mangsbo, Birgitta Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2017: låsbräken.						
Lokalbeskrivning Ängsmark på sandig mark i sydvänd sluttning. Fältgentiana växte 2017 i litet torrängsavsnitt tillsammans med bl.a. gråfibblor och låsbräken. 2017 slogs hela området med slaghack någon dag innan 12 juli vilket var alldeles för tidigt detta år.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-växteri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Hundviken, Gunnarskog socken	1327855-6652855	Ängsmark slåtter	Tillfredsställande (2017)	S-Arv-0108	Miljöstöd	Tidig
Fynd av fältgentiana Före 1950: noterad (FHAS 1951). Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-08: 100 ex. (Per Larsson). 2013-06-30: 154 ex. (Per Larsson). 2017-07-09: 250 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2003: brudsporre (riklig förekomst), låsbräken, jungfrulin.						
Lokalbeskrivning Gräsmarker (hackslått och f.d. åkermark) i östvänd sluttning vid västligaste gården i Hundviken.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-växteri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Håkerud, Gunnarskog socken	1327210-6654840	Ängsmark slåtter			Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana Före 1934: noterad (FHAS 1934). 2018: 2 ex. (Egon Jacobsson).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter -						
Lokalbeskrivning Ängsmark vid ensamgård.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Nygärdet, Gunnarskog socken	1316255- 6652355	Ängsmark bete		S-Arv- 0100	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 2005-07-19: 10 ex. (Per Larsson). 2010-07-02: 40 ex. (Per Larsson). 2017-07-12: ej återfunnen (Dan Mangsbo). Fynd av andra naturvårdsintressanta växter -						
Lokalbeskrivning Ängsbacke på sandig mark. Växtplatsen betades av hästar 2017.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Tinnhöjden, Tomta, Gunnarskog socken	1325955- 6655755	Ängsmark slätter	Tillfreds-ställande (2017)	S-Arv- 0104	Miljöstöd	Tidig
Fynd av fältgentiana Före 1950: noterad (FHAS 1951). 2003-07-08: 10 ex. (Per Larsson). 2017-07-05: ej återfunnen (Dan Mangsbo). Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2003: låsbräken, rödfibbla, vitblommig backnejlika. Lokalbeskrivning Gammal finnbosättning med ängsmark i brant sydsluttning. Fältgentiana växte 2003 högst upp i sluttningen. Fältgentiana ej återfunnen 2017, men goda förutsättningar att arten finns kvar i området.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Högtorp, Gunnarskog socken	1321520- 6657770	Ängsmark		S-Arv- 0251	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana Före 1934: noterad (FHAS 1934). 2005-06-06: 5 ex. (Torbjörn Tyler). Fynd av andra naturvårdsintressanta växter -						
Lokalbeskrivning Ängsmark vid ensamgård.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-växteri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Kultahöjden, Glava socken	1311175-6596405	Ängsmark	Ej tillfredsställande (2016)	S-Arv-0093	Ligger inom naturreservat, men utan skötsel av gräsmarkerna	Tidig
Fynd av fältgentiana 2003-07-06: 21 ex. (Björn Ehrenroth). 2009-06-27: 15 ex. (Gunnar Flygh). 2016-07-15: ej återfunnen (Dan Mangsbo). Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2003: Trots ohävd bl.a. brudsporre, darrgräs, jungfrulin, låsbräken, rödklint och slättergubbe.						
Lokalbeskrivning Torplämning med rester av ängsmark. Ängsmarken har varit ohävdad i många år. Markslitage intill vandringsleden har bromsat igenväxningen något. Skogen runt om torplämningen anmält för avverkning (december 2016). Förslag lämnat till reservatsförvaltning om återupptagen hävd. Det skulle bli en fin rastplats.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-växteri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Tomten, Älgå socken	1304955-6617785	Ängsmark	Ej tillfredsställande (2017)	S-Arv-0207	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 2005: noterad (Per Larsson). 2017-07-08: ej återfunnen (Dan Mangsbo). Fynd av andra naturvårdsintressanta växter -						
Lokalbeskrivning Slätteräng som slås med lie av fastighetsägaren (Per Larsson 2005). Svag hävd/ohävd 2017.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-växteri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Gränsjön, Älgå socken	1303965-6616175	Ängsmark	Ej tillfredsställande (2017)	S-Arv-0290	Gårdsstöd	Tidig
Fynd av fältgentiana Cirka 1990: ej noterad (Lst Värmland 1994:20). 2011-06-25: 3 ex. (Per Larsson). 2017-07-08: ej återfunnen (Dan Mangsbo). Fynd av andra naturvårdsintressanta växter Cirka 1990: jungfrulin, darrgräs, rödklint, slättergubbe, skallror, svartkämpar, brudsporre. 2011: slättergubbe (riklig förekomst). Lokalbeskrivning Ängsmark på ojämn och stenig mark nära landsväg. Fältgentiana ej återfunnen 2017, men goda förutsättningar att arten finns kvar i området. Lupiner på väg att sprida sig från vägdiket ut på ängsmarken.						

C. Äldre lokaler där fältgentiana bekräftats vara eller med stor sannolikhet är utgången.

Lokalsnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Kyrskogen, Bogen socken	1316410-6661600	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	
Grafås, Gunnarskog socken	1317410-6633605	1930-06-27: noterad (Ernst Nordström, Göteborgsherbariet).	
Danielstorp, Gunnarskog socken	1323455-6653055	Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2000-07-02: ej återfunnen (Per Larsson). 2003: ej återfunnen (Per Larsson).	Finnbosättning i höjdläge. Ängsmarken ohävdad sedan cirka 1980 och under igenväxning (Per Larsson 2000).
Eken, Gunnarskog socken	1318000-6655315	Före 1934: noterad (FHAS 1934).	
Nysäteren, Gunnarskog socken	1320430-6651430	Före 1934: noterad (FHAS 1934).	
Bäckåsen, Gunnarskog socken	1323185-6656530	Före 1934: noterad (FHAS 1934).	
Orrtorp, Gunnarskog socken		Före 1934: noterad (FHAS 1934).	Osäker lokalangivelse.
Björnryen, Gunnarskog socken	1324315-6656530	Före 1934: noterad (FHAS 1934).	
Sigfridstorp, 550 m S, Glava socken	1305155-6606755	1987-07-13: noterad (Gunnar Flygh). 2000-07-15: 100 ex. (Gunnar Flygh). 2017-07-07: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Torra gräsmattor runt missionshus. Svag hävd på senare år och uppväxande, skuggande skog i omgivningarna.
Sigfridstorp, 600 m SSO, Glava socken	1305255-6606755	1987-07-03: 1000 ex. (Gunnar Flygh). 2000-07-01: noterad (Gunnar Flygh). 2017-07-07: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Svag hävd på senare år. Enstaka svårupptäckta plantor kan möjligen finnas kvar då arten tidigare varit så talrik i området.
Sigfridstorp, 400 m SO, Glava socken	1305480-6607055	1995: noterad (Gunnar Flygh). 2017-07-07: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Svag hävd på senare år.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Lillerud, Glava socken	1302655- 6605355	1986: 10 ex. (Gunnar Flygh). Cirka 1990: noterad "största förekomsten i kommunen" (Lst Värmland 1994:20). 1995: noterad (Gunnar Flygh). 1999-07-29: noterad (VBF). 2003-07-15: ej återfunnen (Nelly Grönberg, Per Larsson).	Ohävdad och pågående igenväxning 2003.
Vedviken, S om, Glava socken	1307975- 6606675	1984-1988: noterad (Gunnar Flygh). 2003-07-15: ej återfunnen (Per Larsson). 2009: ej återfunnen (Gunnar Flygh).	
Halvardsnäs, 300 m SSV, Glava socken	1309255- 6605455	1984-1988: noterad (Gunnar Flygh) 2003-07-15: ej återfunnen (Per Larsson).	
Danielstorp, 200 m SSO, Mangskog socken	1333455- 6638555	Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2000-07-02: ej återfunnen (Per Larsson).	Tidigare finnbosättning i höjdläge.
Glassnäs, Älgå socken	1303255- 6613455	1998: noterad (VBF). 2007: ej återfunnen (Per Larsson). 2017-07-07: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Ängsmarken hävdades till omkring 2000 av Älgå hembygdsförening. Kraftig förnabildning och pågående igenväxning av lövsly vid besöket 2017.
Stålsberga, Stordalen, 150 m NNO, Arvika socken	1320555- 6623655	2003-07-15: ej återfunnen (Sven Stenberg gm. VBF).	Uppgiften gäller resultat av eftersök på gammal fyndplats.
Älgården, Ängen, 200 m N, Arvika socken	1323455- 6620855	1990: noterad (Sven Stenberg gm. VBF). 2003-07-31: ej återfunnen (Per Larsson).	
Rackstad, Arvika socken	1323655- 6620555	2003-07-15: ej återfunnen (Sven Stenberg gm. VBF).	Uppgiften gäller resultat av eftersök på gammal fyndplats.
Jössestugan, Edet, 650 m SO, Arvika socken	1324155- 6623255	1990: noterad (Sven Stenberg gm. VBF).	Ängsmark vid föreningsstuga.
Humlekil, Arvika socken	1320000- 6613000	1918-07-14: noterad (Anna Larsson) (Artdatabanken).	

Eda kommun

C. Äldre lokaler där fältgentiana bekräftats vara eller med stor sannolikhet är utgången.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Nolgård, Järnskog socken	1291255-6629855	1974: noterad (Lst Värmland, kommuninventering). Cirka 2000: 10 ex. (Sune Karlsson, muntlig rapport till Per Larsson). 2003-07-01: ej återfunnen (Staffan Åström).	Torrbacke intill väg mellan Påterud och Koppom. Årlig (2003) slåtter av Eda Naturskyddsförening.

Filipstad kommun

A. Lokaler där fältgentiana återfunnits 2016–2018.

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Tibergs udde naturreservat, Färnebo socken	1413295-6638185	Ängsmark slätter + bete	Tillfredsställande	S-Fil-0088	Natura 2000, naturreservat, miljöstöd	Tidig
Fynd av fältgentiana 1870: noterad "Långbanshyttan" (H. W. Rosendahl). (Artdatabanken). 2003-07-14: cirka 300 ex. (Peter Danielsson). 2016-07-05: 502 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2012: darrgräs, gullviva, brudsporre, tvåblad, vildlin, jungfrulin. 2014: brudsporre, darrgräs, gullviva, nattviol, ormrot, rödklint, purpurknipprot, slätterblomma. 2016: skallror, gullviva, ormrot, brudsporre, låsbräken, fågelstarr.						
Lokalbeskrivning Torr till frisk gräsmark med kortvuxen ängsvegetation. 2016 räknades 497 ex. av fältgentiana inom 25 m vid 1413240–6638180. Därtill en liten förekomst med fem plantor vid 1413305–6638195.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Visthusbäcken, Färnebo socken	1412955-6632355	Kraftledningsgata och väg	Ej tillfredsställande (2016)	S-Fil-0023	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 1997: noterad (Inger Lindgren). 2003: cirka 50 ex. (Inger Lindgren). 2010: 6 ex. (Jan Teodorsson). 2016-07-13: 45 ex. (Dan Mangsbo). 2017: 50 ex. (Jan Teodorsson).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2016: artrikt på vägkanterna, bl.a. ängsgentiana, purpurknipprot, kattfot, slätterblomma.						
Lokalbeskrivning Lokalen kallas även "vägbank O St. Horrsjön". Växtplatsen ligger öster om norra delen av sjön på äldre vägbank drygt 100 meter väster om gamla järnvägen. Fältgentiana i norr och ängsgentiana i söder. 2016 räknades 25 ex. av fältgentiana vid 1412960–6632300, i kraftledningsgata/väg med oregelbunden hävd samt 20 ex. vid 1412945–6632375, på vägkant en bit norrut. 2017 fann Jan Teodorsson sammanlagt 50 ex, bl.a. en ny dellokal närmare landsvägen.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Guldplatshagen, Färnebo socken	1416610-6629284	Ängsmark slåtter	Tillfreds-ställande (2016)	S-Fil-0020	Natura 2000, naturreservat, miljöstöd	Tidig
Fynd av fältgentiana 2003: 35 ex. (Jan Teodorsson). 2012-07-17: 25 ex. (Dan Mangsbo). 2016-07-06: 19 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter Guckusko, darrgräs, brudsporre, tvåblad, jungfrulin.						
Lokalbeskrivning Frisk gräsmark med frodig ängsvegetation. 2016 hittades 1 ex. vid 1416601–6629302 och 18 ex. vid 1416610–6629284 (inom 10 m).						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Lilla Bjursjön, NO om, Färnebo socken	1418982-6626553	Väg	Ej tillfreds-ställande (2016)	S-Fil-019	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 1992-07-27: noterad (Peter Danielsson). 2003-07-01: 15 ex. (Jan Teodorsson). 2016-07-06: 9 ex. (Dan Mangsbo). 2017-07-03: ej återfunnen (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter Låsbräken, darrgräs, vildlin, jungfrulin, brudsporre, tvåblad, slåtterblomma, brandgul lilja.						
Lokalbeskrivning Rester av ängsmark nära vägen. Krossad kalksten på vägkanterna. Delvis påverkat av vägkantsslåtter. Kraftiga körsador från skogsmaskiner på växtplatsen 2017.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Haborshyttan, 370 m V Hulttjärn, Färnebo socken	1407345-6634545	Väg	Ej tillfreds-ställande (2016)	S-Fil-0027 0155 0156 0157	Oskyddat	Oklar*
Fynd av fältgentiana 2003-08-15: 30 ex. (Staffan Åström). 2010-08-30: 100 ex. (Jan Teodorsson). 2016-08-12: 312 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2016: artrikt, bl.a. ängsvädd, slåtterblomma, vitpyrola.						
Lokalbeskrivning Skogsbilväg med oregelbundet slitage och oregelbunden vägkantsslåtter. Krossad kalksten på vägkanterna. Totalt 312 ex. fördelat på fyra delförekomster: 120 ex. vid 1407345–6634545 (S-Fil-0027), 78 ex. vid 1407050–6634830 (S-Fil-0157), 12 ex. vid 1407162–6634691 (S-Fil-0155) och 102 ex. vid 1407084–6635076 (S-Fil-0156). */Insamlat belägg visar på mellanform mellan tidig- och senblommande fältgentiana. Oklart om det gäller samtliga fältgentianor på lokalen.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Gåsborns kyrka, 2 km ONO, Gåsborn socken	1418055-6642955	Väg	Ej tillfredsställande (2017)	S-Fil-0028	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 2006-07-01: noterad (VBF inventeringsläger). 2017-07-03: ej återfunnen (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2017: Slätterblomma (riklig förekomst), brunklöver, ormrot, ängsgentiana cirka 30 ex. vid 1417875–6642860.						
Lokalbeskrivning Skogsbilväg med oregelbundet slitage och oregelbunden vägkantsslätter.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Jernbergsgården, Färnebo socken	1413698-6639329	Betesmark	Tillfredsställande (2016)	S-Fil-0025	Miljöstöd för betesmark	Tidig
Fynd av fältgentiana 2003-07-07: 1 ex. (Peter Danielsson). 2003-07-15: 3 ex. (Nelly Grönberg). 2016-07-13: se nedan (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2003: darrgräs, smörboll, purpurknipprot, rödklint, ängsgentiana (22 ex.).						
Lokalbeskrivning Betesmark. Vid besöket 2016 hittades sju gentianor inom 10 m vid 1413680–6639340. Största plantan var med säkerhet ängsgentiana. Artbestämning osäker på de mindre plantorna som inte var i blomning. Både fält- och ängsgentiana ska finnas i området. Tio får betade i hagen 2016.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Skarpen, Färnebo socken	1412995-6637230	Ängsmark	Ej tillfredsställande (2016)	S-Fil-0071	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 2006-07-01: 15 ex. (Per Larsson). 2016-07-06: ej återfunnen (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter -						
Lokalbeskrivning F.d. åker som utvecklats till örtrik ängsmark. Svag hävd på senare år och pågående förnabildning.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-växteri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Ekorrbö, Färnebo socken	1419405-6630175	Ängsmark i kraftledning	Ej tillfredsställande (2016)	S-Fil-0022	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 1996: noterad (Jan Teodorsson). 2003: 20 ex. (Jan Teodorsson). 2010-07-30: 3 ex. (Jan Teodorsson). 2016-07-06: ej återfunnen (Dan Mangsbo). Fynd av andra naturvårdsintressanta växter - Lokalbeskrivning Kraftledningsgata med 20 x 20 m ängsmark i soligt läge uppe på höjd. Ohävdad 2016. Örnbräken och höga örter håller på att ta över.						

C. Äldre lokaler där fältgentiana bekräftats vara eller med stor sannolikhet är utgången.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Lövnäset, Gåsborn socken	1413155-6649215	Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-14: ej återfunnen (Peter Danielsson).	Bedömdes 2003 vara utgången från lokalen pga. igenväxning.
Månhöjden, Gåsborn socken	1415090-6652840	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	
Ormberget, 350 m NV, Färnebo socken	1407055-6629355	1993: noterad (Peter Danielsson). 2003-07-17: ej återfunnen (Inger Lindgren).	Bilväg till sommarstuga.
Pajsberg, Färnebo socken	1416335-6630370	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	Idag skogbevuxet f.d. gruvområde.
Gåsgruvan, Färnebo socken	1411355-6624255	1990: noterad (Peter Danielsson). 2003-07-15: ej återfunnen (Jan Teodorsson).	Dikad mosse. Möjligen kan rapporten från 1990 gälla ängsgentiana (kommentar från Peter Danielsson).
Lervik, Färnebo socken	1416000-6631000	1924-07-18: noterad (B. K:son Holb.) (Artdatabanken).	
Gruvåsen, Färnebo socken	1418920-6627260	2003: noterad (Peter Stejmar). 2017-07-03: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Väggkant på krön. Ohävdad och kraftigt igenväxt 2017. Uppväxande skog i omgivningarna. Fältgentiana bedöms vara utgången.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Nyttsta, Färnebo socken	1412508-6624369	Cirka 1990: noterad (Jan Teodorsson). 2003-07-14: ej återfunnen (Peter Danielsson).	OSO om Gåsgruvan på en kalkkulle drygt 100 meter väster om gården Nyttsta. Här fanns cirka 10 ex. av fältgentiana 1995.
Trehörningen, Färnebo socken	1413295-6621805	1990: noterad (Peter Danielsson). 1993: 10 ex. (Staffan Åström). 2003-07-14: ej återfunnen (Peter Danielsson).	Kalkkullar invid östra stranden av sjön Norra Trehörningen. Kraftig igenväxning. Piprör och contortatall tar nu över. Fältgentianan stod på den nordligare av de två kalkkullarna, uppe på kullen men ner mot den sydöstra kanten eller 15-talet meter nordost om det ännu stora beståndet av getrams. Fältgentiana återfanns inte 2003 och bedömdes då vara utgången från lokalen.
Nordmarksberg, Nordmark socken	1405700-6635900	2004: noterad (Elisabet Bertilsson). 2017: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Artbestämning osäker (fält- eller ängsgentiana). Området sköts av föreningen Värmländska industriminnen. Vid besök 2017 konstaterades att hävden av gräsmarkerna inom området varit svag på senare år. Vägarna har viss potential, men fältgentiana återfanns inte.
Odforsen, Färnebo socken	1406500-6666240	1954-07-04: noterad (Folke Lundberg) (Artdatabanken).	
Nykroppa, Kroppa socken	1415855-6612255	1887: noterad (P. Öberg) (Artdatabanken).	Osäker lokalangivelse.

Grums kommun

C. Äldre lokaler där fältgentiana bekräftats vara eller med stor sannolikhet är utgången.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Grums, Grums socken	1345000- 6594000	1923-09-22: noterad (H. E. Johansson) (Artdatabanken).	Söder om Billsviken i ängsmark utmed väg ned mot Lång.

Hagfors kommun

C. Äldre lokaler där fältgentiana bekräftats vara eller med stor sannolikhet är utgången.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Gumhöjden, Gustav Adolf socken	1394355- 6657175	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	
Vackerhöjden, Gustav Adolf socken	1389660- 6655600	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	
Klammen, Gustav Adolf socken	1394055- 6658455	1899-07-26: noterad (H. A. Fröding) (Artdatabanken).	
Upplund, Gustav Adolf socken	1391650- 6660000	1900-08-03: noterad (E. Berggren) (Artdatabanken).	
Värnullshöjden, Gustav Adolf socken	1384455- 6657655	1897-07-10: noterad (H. A. Fröding) (Artdatabanken).	
Sjögränd, Norra Råda socken	1378000- 6655000	1916-07-07: noterad (G. Johansson) (Artdatabanken).	
Fagersand, Norra Råda socken	1376855- 6655955	1897-07-10: noterad (H. A. Fröding) (Artdatabanken).	
V. Råda, Norra Råda socken	1376855- 6655955	1894-06-28: noterad (H. A. Fröding) (Artdatabanken).	

Karlstad kommun

C. Äldre lokaler där fältgentiana bekräftats vara eller med stor sannolikhet är utgången.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Valserudsberget, Nyeds socken	1386670- 6609580	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	
Molkom, Nyeds socken	1382355- 6611055	1929: noterad (K-E Ramberg) (Artdatabanken).	Osäker lokalangivelse.

Kil kommun

C. Äldre lokaler där fältgentiana bekräftats vara eller med stor sannolikhet är utgången.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Getmossen, Stora Kils socken	1352860- 6617080	Cirka 2001: noterad (Hans Wennerholm). 2017-07-11: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Ohävdad sedan flera år tillbaka 2017.

Kristinehamns kommun

A. Lokaler där fältgentiana återfunnits 2016–2018.

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-växteri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Lerdala, O om, Ölme socken	1401355-6586055	Väg	Ej tillfreds-ställande (2016)	S-Kri-0029	Oskyddat	Sen
Fynd av fältgentiana						
2003-08-30: 22 ex. (Åke Klaveness).						
2009: ej återfunnen (Åke Klaveness).						
2016-08-13: 16 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter						
-						
Lokalbeskrivning						
Vändplan för skogsbilväg, ohävdad på senare år, men ganska gles och kortvuxen vegetation. Skogen sluter sig i omgivningarna vilket ger ökad beskuggning av vändplanen.						

B. Lokaler där fältgentiana inte återfunnits 2016–2018, men där det finns max 15 år gamla fynd.

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkteri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Lerdala, SO om, Ölme socken	1401755-6585755	Väg	Ej tillfredsställande (2016)	S-Kri-0028	Oskyddat	Sen
Fynd av fältgentiana 2003-08-30: 50 ex. (Åke Klaveness). 2009: 20 ex. (Åke Klaveness). 2016-08-13: ej återfunnen (Dan Mangsbo). Fynd av andra naturvårdsintressanta växter -						
Lokalbeskrivning Skogsbilväg med oregelbundet slitage och oregelbunden vägkantsslåtter. Grusigt och kortvuxen ängsvegetation. Fältgentiana ej återfunnen 2016, men goda förutsättningar att arten finns kvar i området.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkteri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Skinnerud, N om, Ölme socken	1400655-6589555	Väg	Ej tillfredsställande (2016)	S-Kri-0031	Oskyddat	Sen
Fynd av fältgentiana 1995: noterad (Åke Klaveness). 2003-08-25: 1 ex. (Åke Klaveness). 2009: ej återfunnen (Åke Klaveness). 2016-08-15: ej återfunnen (Dan Mangsbo). Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 1995: toppåsbräken, rutlåsbräken, låsbräken, slåtterblomma, getrams. 2016: sötvedel, skogsvicker, slåtterblomma.						
Lokalbeskrivning Skogsbilväg med oregelbundet slitage och oregelbunden vägkantsslåtter. Kalkpåverkad flora på vägkanterna.						

C. Äldre lokaler där fältgentiana bekräftats vara eller med stor sannolikhet är utgången.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Skinnerud, Ölme socken	1400520-6587830	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	Osäker lokalangivelse.
Skinnerud, SO om, Ölme socken	1400755-6587755	1992: 11 ex. (Åke Klaveness). 1994: 30 ex. (Åke Klaveness). 1997: 50 ex. (Åke Klaveness). 2001: 1 ex. (Åke Klaveness). 2003: ej återfunnen (Åke Klaveness). 2009: ej återfunnen (Åke Klaveness).	Senblommande ekotyp. Växte på stenig, halvöppen mark. Utkonkurrerad av annan vegetation pga. igenväxning.
Dammängen, SSV om, Ölme socken	1401520-6585670	2012-04-11: noterad (Per Larsson). 2016-08-13: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Senblommande ekotyp. 2016 växte höga gräs, granplantor och lövsly på växtplatsen.
Kristinehamn, Varnum socken	1403000-6579000	1909: noterad (Sven Hesselberg) (Artdatabanken).	Osäker lokalangivelse.
Hedehult, Varnum socken	1406540-6579140	1870: noterad (E. E. Lagerstedt) (Artdatabanken).	
Sjöänden, Varnum socken	1408870-6586830	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	
Lisas höjd, Varnum socken	1405440-6578520	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	
Laggartorpet, Rudskoga socken	1413355-6554555	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	

Munkfors kommun

C. Äldre lokaler där fältgentiana bekräftats vara eller med stor sannolikhet är utgången.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Ransäter, Ransäter socken	1367680-6630140	1891: noterad (H. A. Fröding) (Artdatabanken). Cirka 2005: ej återfunnen (Gunnel Johansson, Erik Eriksson).	Osäker lokalangivelse. Eftersökt i samband med framtagande av Munkfors flora.

Storfors kommun

C. Äldre lokaler där fältgentiana bekräftats vara eller med stor sannolikhet är utgången.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Lundsberg, Lungsund socken	1407630-6598410	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	Osäker lokalangivelse.

Sunne kommun

A. Lokaler där fältgentiana återfunnits 2016–2018.

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Ragvaldstjärn, Där Opp, Gräsmark socken	1331950- 6651090	Ängsmark slätter	Tillfreds- ställande (2016)	S-Sun- 0048	Miljöstöd	Tidig
Fynd av fältgentiana 2003-07-08: 100 ex. (Per Larsson). 2007-07-30: 100 ex. (Dan Mangsbo). 2013-06-30: 23 ex. (Per Larsson). 2016-07-12: 239 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2003: svartkämpar, brudsporre, kattfot. 2016: slättergubbe (12 ex.), slätterblomma, ormrot, jungfrulin, nattviol, rödfibbla.						
Lokalbeskrivning Till största delen torr ängsmark i svag sydslutning.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Borrsjön, Sjöändan, Gräsmark socken	1332335- 6647790	Ängsmark	Ej tillfreds- ställande (2016)	S-Sun- 0049	Oskyddad	Tidig
Fynd av fältgentiana 1983-07-03: noterad (Crister Albinsson). 2003-07-08: 70 ex. (Per Larsson). 2016-07-05: 2 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2003: brudsporre. 2016: brudsporre, ormrot, skallror.						
Lokalbeskrivning F.d. torp, idag sommarstuga, på liten höjd väster om Borrsjön. På senare år ohävdad. 2016 växte fältgentianorna i kanten av motorgräsklippt gångstig.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Borrsjön, Bäcken, Gräsmark socken	1332500- 6647370	Ängsmark			Oskyddad	
Fynd av fältgentiana 2016: 1 ex. (Marita Persson).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter -						
Lokalbeskrivning Rester av ängsmark vid sommarstuga.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Borrsjön, Där Framme, Gräsmark socken	1332855-6648555	Ängsmark slåtter	Tillfreds-ställande (2016)	S-Sun-0052	Miljöstöd	Tidig
Fynd av fältgentiana 2003-07-08: Drygt 100 ex. i spridda grupper (Per Larsson). 2016-07-05: 350 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2016: brudsporre (rikligt), skullror, ormrot, borsttistel.						
Lokalbeskrivning Ängsmark högst upp i sydvänd sluttning. Odlingsrösen.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Kammesmakk, Gräsmark socken	1327055-6659255	Ängsmark slåtter	Tillfreds-ställande (2016)	S-Sun-0033, S-Sun-0132	Natura 2000, Miljöstöd	Tidig
Fynd av fältgentiana Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-02: Drygt 100 ex. utspridda i flera grupper (Per Larsson). 2012-06-21: 1020 ex. (Per Larsson). 2016-07-14: cirka 500 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2003: brudsporre, slåtterblomma, slåttergubbe. 2016: slåttergubbe						
Lokalbeskrivning Finnbosättning i sydvänt läge mot Kymmen. Två delförekomster, dels den stora slåtterängen (S-Sun-0033) och dels en liten förekomst i ängsmark 50 m NV om huset vid 1326970–6659380 (S-Sun-0132).						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Bartelstorp, Gräsmark socken	1324300-6660200	Ängsmark	Ej tillfreds-ställande (2016)	S-Sun-0032	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 1986: noterad (Johan Bohlin, Lst kommuninventering). Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003: ej återfunnen (Per Larsson). 2007-06-18: 5 ex. (Dan Mangsbo). 2016-07-14: 1 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2003: slåttergubbe, slåtterfibbla, brudsporre, kattfot, stagg, backnejlika. 2016: fem slåttergubbar vid 1324295–6660170.						
Lokalbeskrivning Finnbosättning i sydsluttning. Frisk gräsmark med frodig ängsvegetation. Efter mycket letande 2016 hittades en fältgentiana vid 1324292–6660207.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Strand, Gräsmark socken	1333030-6642160	Ängsmark slätter	Tillfreds-ställande (2016)	S-Sun-0053	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 2003: >500 ex. (Per Larsson). 2007-06-28: 300 ex. (Dan Mangsbo). 2016-06-29: 310 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2016: jungfrulin, kattfot, skullror, blåsuga.						
Lokalbeskrivning Torr, sandig gräsmark intill väg mot sommarstuga i sydvänd sluttning mot Ängsjön cirka 295 m.ö.h. 2016 räknades 310 fältgentianor fördelat på 290 ex. öster om vägen och 20 ex. väster om vägen. Gräsmarkerna klipps med motorgräsklippare efter att fältgentianorna blommat färdigt.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Humsjön, Nergården, Gräsmark socken	1330030-6650450	Ängsmark slätter + bete	Tillfreds-ställande (2016)	S-Sun-0040	Natura 2000, miljöstödd	Tidig
Fynd av fältgentiana Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-06: 70 ex. (Per Larsson). 2006-06-30: 471 ex. (Per Larsson). 2012-06-21: 492 ex. (Per Larsson). 2016-07-12: 408 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter Cirka 1990: låsbräken, brudsporre, slätterblomma. 2003: brudsporre, darrgräs, slätterblomma.						
Lokalbeskrivning Gård med betesmarker (får och nöt) och hackslätt. Artrik och välskött ängsmark. 2016 räknades sammanlagt 408 fältgentianor fördelat i åtta delområden: 55 ex. 136-518 (radie 25 m), 55 ex. 108-465 (radie 25 m), 60 ex. 093-462 (radie 10 m), 45 ex. 085-455 (utspridda på cirka 40 m av vägkanterna), 105 ex. 033-434 (radie 10 m), 22 ex. 989-392 (radie 10 m), 140 ex. 986-379 (radie 10 m), 26 ex. 967-384 (radie 10 m).						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Svulltjärnshöjden, Gräsmark socken	1331830-6648040	Ängsmark	Ej tillfreds-ställande (2016)	S-Sun-0157	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 2013-06-30: 263 ex. (Per Larsson). 2016-07-12: 25 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2016: nattviol, ormröt, skullror, åkervädd, brudsporre (rikligt), tvåblad.						
Lokalbeskrivning Torr till frisk örtrik gräsmark i sydsluttning. Frodig ängsvegetation och svårt att hitta gentianorna 2016. Fältgentiana spridd från 018-804 norrut till 036-819 samt från 019-835 norrut till 044-859.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Tiskaretsjörn naturreservat, Gräsmark socken	1329855-6648455	Ängsmark slätter + bete	Tillfreds-ställande	S-Sun-0039	Natura 2000, naturreservat, miljöstödd	Tidig
Fynd av fältgentiana Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2006-07-03: 250 ex. (Per Larsson). 2012-06-26: 3650 ex. (Per Larsson).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2012: brudsporre, slättergubbe.						
Lokalbeskrivning Finnbosättning i höjdläge. Kontinuerlig hävd till 1962, extensivt hävdat till 1989. Därefter brukare på gården. 2006 räknades 250 fältgentianor fördelat på tre dellokaler: 50 ex. 1329755–6648355, 190 ex. 1329855–6648355, 8 ex. 1329755–6648455. Vid en omfattande inventering 2012 räknades 3650 ex. från 1329751–6648382 till 1329815–6648455.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Kalvhöjden, Nytomta, Gräsmark socken	1331455-6647255	Ängsmark	Ej tillfreds-ställande (2017)	S-Sun-0045	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-15: 20 ex. (Anders Persson). 2017-07-12: 13 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2003: backnejlika, brudsporre, darrgräs, kattfot och ormröt.						
Lokalbeskrivning Västligaste gården i Kalvhöjdens by. Växtplats i kanten av körväg vid 1331452–6647296. Överlag svag hävd av gräsmarkerna i området 2017. Lupiner breder ut sig i närheten av växtplatsen.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Kalvhöjden naturreservat, Gräsmark socken	1331865-6447560	Ängsmark slätter + bete	Tillfreds-ställande	S-Sun-0153	Natura 2000, naturreservat, miljöstödd	Tidig
Fynd av fältgentiana 1968: noterad (Alf Olsson, Hans Karlsson). Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2012-06-26: 1150 ex. (Per Larsson).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2006: tvåblad, brudsporre, slätterblomma. 2012: darrgräs, slätterblomma, klasefibbla, brudsporre, tvåblad, vildlin.						
Lokalbeskrivning Hackslått i nordostvärd sluttning, nedanför nordligaste gården i Kalvhöjdens by. Vid en omfattande inventering 2012 räknades sammanlagt 1150 fältgentianor fördelat på tre dellokaler: 310 ex. från 571-846 till 572-890, 70 ex 554-832 samt 770 ex. från 480-883 till 515-888.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Håkan-Janssätern, Gräsmark socken	1336270-6643010	Ängsmark	Ej tillfredsställande (2016)	S-Sun-0057	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 2003-06-21: 20 ex. (Anders Persson). 2007-06-28: 5 ex. (Dan Mangsbo). 2016-06-29: 3 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2016: nattviol, brudsporre, tvåblad.						
Lokalbeskrivning Finnbosättning i sydsluttning. Hävdas av byalaget i Västerrottna. Frodig ängsvegetation.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Nedre Fallet, Gräsmark socken	1334280-6637890	Ängsmark slåtter	Tillfredsställande (2016)	S-Sun-0055	Biotopskydd, miljöstödd	Tidig
Fynd av fältgentiana Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2007: 30 ex. (Dan Mangsbo). 2012-06-20: 73 ex. (Per Larsson). 2016-06-29: 26 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter Cirka 1990: ormrot, kattfot, låsbräken, brudsporre, jungfrulin. 2012: jungfrulin, tätört, låsbräken. 2016: brudsporre, jungfrulin, ormrot, nattviol.						
Lokalbeskrivning Sydvänd ängsmark och vallar. 2012 räknades sammanlagt 73 fältgentianor: 29 ex. bland liljekonvaljer vid 905-316, 8 ex. vid 913-283 på körväg, 36 ex. vid 883-279 på körväg mot f.d. åker. 2016 räknades sammanlagt 26 fältgentianor: 1 ex. bland liljekonvaljer vid 905-316, 6 ex. vid 913-283 på körväg, 1 ex. vid 883-279 på körväg mot f.d. åker, 18 ex. vid 902-240.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Knutfallet, Gräsmark socken	1334920-6663500	Ängsmark	Ej tillfredsställande (2016)	S-Sun-0056	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 1999-07-05: noterad (VBF). 2003-07-09: 91 ex. (Nelly Grönberg). 2007-07-30: 5 ex. (Dan Mangsbo). 2016-07-12: 1 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2016: trots ohävd ganska artrikt, bl.a. åkervädd, prästkrage, skallror, ormrot (rikligt), brandgul lilja.						
Lokalbeskrivning Ängsmark i sluttning nära gård. Ohävdad 2007 och 2016. Torr gräsmark kring hällar. En fältgentiana letades fram i frodig ängsvegetation vid 1334915–6663510. Sly växer upp lite varstans. Dyster framtidsprognos för fältgentianan på denna lokal.						

C. Äldre lokaler där fältgentiana bekräftats vara eller med stor sannolikhet är utgången.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Borrsjön 1CB-ZYJ, Gräsmark socken	1332720- 6648530	2003-07-10: noterad "ringa förekomst" (TUVA). 2017-07-15: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Trädbevuxen betesmark (0,7 ha) i sydsluttning mellan väg och åker. Ohävdad sedan flera år tillbaka 2017.
Borrsjön 822-XOX, Gräsmarks socken	1332980- 6648490	2003-07-10: noterad "ringa förekomst" (TUVA). 2017-07-15: ej återfunnen (DM).	Trädbevuxen betesmark (0,4 ha). Svag hävd 2017.
Borrsjön FDD-AKL, Gräsmark socken	1333120- 6648310	2003-07-10: noterad "ringa förekomst" (TUVA). 2017-07-15: ej återfunnen (DM).	1,5 ha mosaik av hackslått och betesmark. Svag hävd 2017.
Lundnäset, Gräsmark socken	1337960- 6650900	1902-07-12: noterad (Alrik Hülphers) (Artdatabanken).	
Sandnäset, Gräsmark socken	1339355- 6646755	1902-07-12: noterad (H. A. Fröding) (Artdatabanken).	
Timbonäs, Gräsmark socken	1327000- 6658000	1918-07-12: noterad (Oscar Ohlin) (Artdatabanken).	
Kammesmark, Österbostaden, Gräsmark socken	1327355- 6659755	2001: noterad (Edit Hellberg) 2003-08-15: ej återfunnen (Per Larsson).	Senblommande. Tidigare ängsmark väster om vägen till Honkamakk. Ohävdad och förbuskat 2003.
Honkamakk, Gräsmark socken	1328155- 6660755	2002: noterad (Edit Hellberg). 2003: ej återfunnen (Per Larsson).	Tidigare betesmark/hackslått norr om nyare (1960-tal) hus innan norra gården vid Honkamakk. Fältgentiana växte 2002 i torr slänt väster om vägen.
Hedåssätern, Gräsmark socken	1333855- 6662555	Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-15: ej återfunnen (Per Larsson). 2007: ej återfunnen (DM)	
Mariastorp, Gräsmark socken	1329455- 6667655	1986: noterad i minst fem bestånd (Johan Bohlin, Lst kommuninventering). 2003: ej återfunnen (Per Larsson) 2007: ej återfunnen (DM).	Finnbosättning i höjdläge. Ohävdad och pågående igenväxning 2003 och 2007.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Mossberget, Gräsmark socken	1329620-6665890	Före 1986: noterad (Sunnebygdens naturvårdsförening genom Johan Bohlin, Lst kommuninventering).	Finnbosättning i höjdläge. Ohävdad sedan länge 1986.
Norra Ängen, Där väst, Gräsmark socken.	1330855-6643855	2002: 10 ex. (Per Larsson). 2003-08-10: ej återfunnen (Per Larsson). 2017-07-15: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Hackslått mellan väg och åker. Fårbete 2003. Svag hävd/ohävd 2017.
Norra Ängen, Där ner, Gräsmark socken	1331355-6643555	1982: noterad (VBF). 2003-07-15: ej återfunnen (Per Larsson). 2017-07-15: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Ängsmarker i sydsluttning mot Ängsjön. Svag hävd/ohävd 2017.
Sunnansjön, Gräsmark socken	1331355-6642055	Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-08-10: ej återfunnen (Per Larsson). 2007: ej återfunnen (DM).	Finnbosättning i nordsluttning mot Ängsjön.
Västra Höri, Gräsmark socken	1330400-6642190	1986: noterad (Johan Bohlin, Lst kommuninventering). 2007: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Ängsmarker i sydsluttning. Ohävdad sedan länge 2007.
Humsjön Pinklycka, Gräsmark socken	1329755-6650870	1998: noterad (VBF).	
Stavtorpet, Gräsmark socken	1327155-6647955	1986: noterad (Johan Bohlin, Lst kommuninventering). 2003-07-15: 5 ex. (Anders Persson). 2007: ej återfunnen (Dan Mangsbo) 2010-06-30: ej återfunnen (Per Larsson).	Finntorp med hackslått i sydsluttning. Hävdad under 1990-talet, men ohävdad och kraftig igenväxt efter brand 2007 och 2010.
Rämmestorp, Gräsmark socken	1323460-6663280	Före 1934: noterad (FHAS 1934).	
Tastorp, Gräsmark socken	1323860-6660780	Före 1934: noterad (FHAS 1934).	"Norr om Tastorp".
Långenäs, Gräsmark socken	1330305-6655815	Före 1934: noterad (FHAS 1934).	
Mårbacken, Gräsmark socken		Före 1934: noterad (FHAS 1934).	Osäker lokalangivelse.
Emtervik, Östra Ämtervik socken	1353555-6626755	1921-08-15: noterad (Eivor Heimer) (Artdatabanken).	Osäker lokalangivelse.
Setuas ängar, Sunne socken		1913-06-25: noterad (Alrik Hülphers) (Artdatabanken).	Osäker lokalangivelse.

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Ivarssätern, Östmark socken	1330175- 6687255	Ängsmark slätter	Tillfreds- ställande (2017)	S-Tor- 0129	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 2003-07-17: 177 ex. (Tomas Jansson, Nelly Grönberg). 2007-07-11: 90 ex. (Per Larsson). 2013-07-12: 150 ex. (Crister Albinsson). 2017-07-07: 300 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2003: Slätterblomma, ormröt, kattfot, slättergubbe, skallror, ögontröst. 2017: Ett hav av slättergubbar (minst 250 ex.).						
Lokalbeskrivning Inbjudande slättergubbsgul ängsmark nära vägen mellan Lekvattnet och Östmark.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Svensk- Andersberg, Östmark socken	1326800- 6686650	Ängsmark	Tillfreds- ställande (2017)	S-Tor- 0241	Oskyddat	Sen
Fynd av fältgentiana 2003-08-08: 10 ex. (Lena Arwidsson). 2017-07-07: uppväxande plantor sågs, men för tidigt att räkna (Dan Mangsbo). Har handlat om 10–25 ex. på senare år enligt brukaren.						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter -						
Lokalbeskrivning Ängsmark nära gård. Fältgentianorna på denna lokal blommar enligt brukaren i mitten av augusti.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Mattila, Nyskoga socken	1328830- 6703850	Ängsmark slätter	Tillfreds- ställande (2016)	S-Tor- 0025	Kulturresevat, miljöstöd	Tidig
Fynd av fältgentiana 1999: 20 ex. (Sivert Karlsson). 2003-07-06: 50 ex. (Staffan Åström). 2015-06-25: 27 ex. (Margareta Edqvist). 2016-07-04: 52 ex. (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2016: ormröt, skallror, prästkrage, daggkåpor, brudsporre (1 ex.).						
Lokalbeskrivning Liten slätteräng ca 15 x 30 m i sydsluttning nära finngård. Torr till frisk gräsmark. Fältgentiana har frösåts på denna lokal med frön från Abborrtjärnsbergs naturreservat.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Juhola finngård, Nyskoga socken	1330010- 6704080	Ängsmark slåtter		S-Tor- 0249	Kulturresevat, miljöstöd	Tidig
Fynd av fältgentiana 2016: noterad (Kurt Eide). 2017: 60 ex. (Kurt Eide). Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2017: låsbräknar (över 1000 ex. enligt Kurt Eide). Lokalbeskrivning Slåtteräng vid finngård i kulturresevat.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Abborrtjärnsberg, Nyskoga socken	1325400- 6707500	Ängsmark slåtter	Tillfreds- ställande (2016)	S-Tor- 0024	Natura 2000, naturresevat, miljöstöd	Tidig
Fynd av fältgentiana 2003-07-06: 500 ex. (Staffan Åström). 2012-06-30: 200 ex. (Per Larsson, Dan Mangsbo). 2016: 220 ex. (Torsby kommun, Tina Näslund). Fynd av andra naturvårdsintressanta växter Cirka 1990: fjälltimotej, ormrot, skullror. Lokalbeskrivning Ensligt belägen finngård som bevarats i ursprungligt skick. Ängsmarker kring finngården och ställvis i västsluttning. Variation av torr, frisk och fuktig gräsmark. På växtplatsen för gentianorna är marken frisk och ängsvegetationen frodig. Svårt att hitta plantorna 2016.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Skråckarberget, Södra Finnskoga socken	1323365- 6732110	Ängsmark slåtter	Tillfreds- ställande (2016)	S-Tor- 0130	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 2005: noterad (VBF). 2009-06-22: 150 ex. (Björn Ehrenroth). 2016-07-04: 200 ex. (Dan Mangsbo). Fynd av andra naturvårdsintressanta växter - Lokalbeskrivning Hembygdsgård med välskötta ängsmarker. Gentianorna växer på torr gräsmark norr om huset.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-växteri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Fäbacken, Stensgård, Lekvattnet socken	1325225-6681655	Ängsmark och vägkant	Ej tillfredsställande (2017)	S-Tor-0020	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-04: 200–300 ex. (Per Larsson). 2007-07-11: 100 ex. (Per Larsson). 2017-07-07: ej återfunnen (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter Cirka 1990: slåttergubbe, slåtterblomma, slåtterfibbla, brudsporre, låsbräken.						
Lokalbeskrivning Finnbosättning i sydvänd sluttning. 2007 sköttes gården på äldre sätt av gammalt par som bott där hela sina liv. Slåtter samt bete från nötkreatur och får. 2007 växte fältgentianorna från 1325245–6681505 till 1325155–6681635. Vid besöket 2017 konstaterades att gården var övergiven och att ängsmarken varit ohävdad i flera år.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Fäbacken, Ambian, Lekvattnet socken	1325155-6682255	Ängsmark slåtter	Tillfreds-ställande (2017)	S-Tor-0016	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 1928-07-09: noterad "Fäbacken" (Greta Martinell) (Göteborgsherbariet). Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2000-06-17: noterad i samband VBF inventeringsläger. 2003-07-04: 10 ex. (Per Larsson). 2017-07-07: ej återfunnen (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter Cirka 1990: slåttergubbe, slåtterblomma, slåtterfibbla, brudsporre, låsbräken. 2017: slåttergubbe (5 ex.), brudsporre, slåtterblomma, kattfot, nattviol, sexfläckig bastardsvärmare.						
Lokalbeskrivning Sydvänd sluttning väster om Fäbackens bygata. Vid besöket 2017 konstaterades att ängsmarkerna hävdas årligen. Fältgentiana finns rimligen kvar i området.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Bredsjöns by, Berg, Lekvattnet socken	1330145-6669625	Ängsmark	Ej tillfreds-ställande (2017)	S-Tor-0019	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-04: 7 ex. (Per Larsson). 2007-07-10: 25 ex. (Per Larsson). 2017-07-07: ej återfunnen (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter Cirka 1990: brudsporre. 2017: Nattviol (flera 10-tals), brudsporre (cirka 10 ex.).						
Lokalbeskrivning Finnbosättning på krönet av höjd med odlingsmarker i sydvänd sluttning. Vid besöket 2017 konstaterades att hävden var svag. Förnabildning och igenväxning med lövsly pågår.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Berg, Östmark socken	1326810-6691740	Betesmark	Ej tillfreds-ställande (2017)	S-Tor-0070	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 2011-06-25: 1 ex. (Jan Wirtberg). 2017-07-07: ej återfunnen (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter -						
Lokalbeskrivning Växte i fårbetesmark utanför slåtteräng 2011. Ohävdad 2017.						

C. Äldre lokaler där fältgentiana bekräftats vara eller med stor sannolikhet är utgången.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Sättern, Lekvattnet socken	1327255-6675755	Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-04: ej återfunnen (Per Larsson).	Betesmark
Nedre Heikila, Östmark socken	1325055-6697755	Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-02: ej återfunnen (Nelly Grönberg).	Inägor i en flack sydslutning helt omgivna av skog. Ängsmarkerna var ännu 2003 hävdade och i gott skick.
Rännberget, Östmark socken	1327230-6694520	1887-07-07: noterad (G. E. Ringius) (Artdatabanken).	Osäker lokalangivelse.
Björntjärnshöjden, Östmark socken	1326260-6698640	Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-05: ej återfunnen (Per Larsson).	Finnbosättning i höjdläge med ängsmark på ås väster om Björntjärnet. Fältgentiana senast sedd 1992. Ohävdad sedan cirka 10 år vid besöket 2003.
Övre Berg, Nyskoga socken	1342255-6705355	Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-06: ej återfunnen (Per Larsson).	Ängsmarker kring gård i höjdläge. Fortfarande välhävdad 2003.
Flatåsen, Nickela, Nyskoga socken	1339455-6708555	Cirka 1990: noterad "god förekomst" (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-06: ej återfunnen (Per Larsson).	Gård i södra delen av Flatåsens by med hackslått norr och väster om gården. Fårbeta på vallar och renar med hackslått i sydväst. Delvis hävdad 2003.
Letafors, Södra Finnskoga socken	1330360-6739740	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	Osäker lokalangivelse.
Kindsjön, Södra Finnskoga socken	1330520-6730520	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	Osäker lokalangivelse.
Bograngen, Södra Finnskoga socken	1324930-6736060	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	Osäker lokalangivelse.
Palloka, Norra Finnskoga socken	1318450-6769560	Före 1938: noterad (FHAS 1938).	
Aspberget, Norra Finnskoga socken	1315700-6769700	Före 1938: noterad (FHAS 1938).	
Uggelheden, Norra Finnskoga socken	1316960-6763440	Före 1938: noterad (FHAS 1938). 2006-06-17: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Finns rester av ängsmark kvar i byn, men svag hävd på senare år.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Solifallet, Norra Finnskoga socken		Före 1938: noterad (FHAS 1938).	Gårdsnamnet "Solifallet" är okänt. Kan möjligen handla om "Fallet" vid Uggelheden.
Bastuknappen, Norra Finnskoga socken	1307610-6769050	1917-07-16: noterad (Georg Nyman) (Artdatabanken). 2006-06-17: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Artrika vägkanter och rester av ängsmark i sydvästslettning.
Tåsängen, Norra Finnskoga socken	1332660-6745570	1921-06-29: noterad (Gösta Cedergren) (Artdatabanken). 2016: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Idag förbuskat, men inslag av kortvuxen ängsvegetation intill vägar och på älvens stränder. Miljön upprätthålls genom slitage från fisketurister.
Knoppen, Vitsand socken	1345585-6693380	1947-06-24: noterad (Eric Kjellgren) (Artdatabanken).	
Kullfuruhöjden, Vitsand socken	1352650-6688310	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	Ensamgård långt uppe på skogen, 6 km öster om Vägsjöfors. Det finns fortfarande kvar öppna marker kring gården. Lokalen är ej uppmärksammas i ängs- och betesmarksinventeringen.

Årjängs kommun

A. Lokaler där fältgentiana återfunnits 2016–2018.

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-växteri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Tegen, Silbodal socken	1293834-6579798	Ängsmark slåtter + bete	Tillfreds-ställande (2017)	S-Årj-0024	Naturreservat, Natura 2000, miljöstödd	Tidig
Fynd av fältgentiana						
1988: noterad (Bo Elofsson).						
2005-06-29: 8 ex. (Per Larsson).						
2009: 32 ex. (Bo Elofsson).						
2015-06-27: 7 ex. (Owe Nilsson).						
2017-06-24: Totalt 24 ex. fördelat på 6 ex. vid 1293834–6579798, 8 ex. vid 1293884–6579847 och 10 ex. i betesmark vid 1293878–6579574 (Dan Mangsbo, Maria Sundqvist).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter						
Cirka 1990: slåttergubbe, darrgräs, rödklint, brudsporre, slåtterblomma, nattviol, jungfrulin, smörboll.						
2012: darrgräs, brudsporre, smörboll, jungfrulin, svinrot, vildlin, granspira, klasefibbla.						
Lokalbeskrivning						
Till stor del f.d. åkermark, idag slåtteräng med efterbete av nötkreatur.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-växteri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Finntorp, Sillerud socken	1311450-6592320	Ängsmark	Ej tillfredsställande (2016)	S-Årj-0205	Restaurering som del i LBP-projekt pågår.	
Fynd av fältgentiana						
Cirka 2005: noterad (Britt-Marie Olsson). 2016-07-01: ej återfunnen (Dan Mangsbo, Maria Sundqvist).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter						
2016: trots svag hävd fortfarande artrikt med bl.a. brudsporre, nattviol, slättergubbe (10-tals, har minskat) och jungfrulin.						
Lokalbeskrivning						
Torr till frisk gräsmark med frodig ängsvegetation. Svag hävd på senare år. Fint område med förutsättningar för restaurering och återupptagen hävd.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-växteri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Östra Mörtlös, Karlanda socken	1300155-6611455	Ängsmark	Ej tillfredsställande (2017)	S-Årj-0022	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana						
Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-16: 128 ex. (Nelly Grönberg). 2017-07-15: ej återfunnen (Dan Mangsbo).						
Fynd av andra naturvårdsintressanta växter						
Cirka 1990: I hackslått bl.a. kattfot, slättergubbe, brudsporre, jungfrulin, slätterblomma och tvåblad. I björkhagen bl.a. slättergubbe, blåsuga och nattviol.						
2003: slättergubbe, jungfrulin, brudsporre, kattfot och svinrot.						
2017: slättergubbe.						
Lokalbeskrivning						
Finngård. 2003 räknades sammanlagt 128 ex. av fältgentiana fördelat på två dellokaler: 1299903–6611201, 109 ex. i anslutning till stensamling på höjd i björkhage. 1299929–6611282, 21 ex. nära stor sälg i hackslått. Fältgentiana ej återfunnen 2017, men goda förutsättningar att arten finns kvar i området.						

Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Risviken, Silbodal socken	1292478-6580959	Ängsmark	Ej tillfredsställande (2017)		Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 2002-06-28: "måttlig förekomst" (TUVA). 2017-07-20: ej återfunnen (Dan Mangsbo). Fynd av andra naturvårdsintressanta växter 2002: rödklint, bockrot, liten blåklocka, prästkrage, skallror, åkervädd. 2013: klasefibbla (Emilsson 2014a). 2017: slåttergubbe. Lokalbeskrivning 0,6 ha ängsmark (frisk gräsmark på f.d. åker) i svag sluttning väster om vägen upp mot gården. Delar slås som vall. Övriga gräsmarker är svagt hävdade på senare år. I norra delen av byn finns fina torrbackar med gråfibblor.						
Lokalnamn	Koordinater	Lokaltyp	Hävd-situation	Flora-väkeri	Aktuellt skydd	Ekotyp
Strand, Silbodal socken	1291428-6589450	Ängsmark	Ej tillfredsställande (2017)	S-Årj-0025	Oskyddat	Tidig
Fynd av fältgentiana 2003-07-10: 4 ex. (Bengt Pettersson, Staffan Åström). 2017-07-20: ej återfunnen (Dan Mangsbo). Fynd av andra naturvårdsintressanta växter Lokalbeskrivning 2003 växte fältgentiana på smal remsa med ängsmark mellan väg och skogsbyn. Idag (2017) sköts området delvis som gräsmatta. Igenväxning pågår i skogsbrynet.						

C. Äldre lokaler där fältgentiana bekräftats vara eller med stor sannolikhet är utgången.

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Selen, Holmedals socken	1284404-6600073	Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-01: ej återfunnen (Nelly Grönberg).	Ohävdad och pågående igenväxning 2003.
Myrvarv, Holmedals socken	1280370-6597680	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	
Navarsvikskroken, Östervallskog socken	1273977-6616097	Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-01: ej återfunnen (Nelly Grönberg).	
Nilsbråten, Töcksmark socken	1271040-6605840	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	

Lokalnamn	Koordinater	Datum och källa	Kommentar
Lillerud, Östervallskog socken	1282300-6618924	1988: noterad (Lst Värmland, kommuninventering Årjängs kommun). Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2002: ej återfunnen (TUVA). 2003-07-01: ej återfunnen (Nelly Grönberg). 2013-07-05: ej återfunnen (Stig Emilsson, Dan Mangsbo).	Ohävdad/svag hävd på senare år. Fortfarande artrikt fältskikt med flera hävdgynnade växter, t.ex. slåttergubbe, svinrot och klasefibbla. Restaureringsplan framtagen (Emilsson 2014b).
Blomskog, Blomskogs socken	1284400-6579200	Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-10: ej återfunnen (Nelly Grönberg).	Ohävdad 2003.
Bråten, Gryttom, Karlanda socken	1293555-6606255	1999: 5 ex. (Gunnar Flygh).	Tidigblommande. Pågående igenväxning 1999.
Knutsbol, Karlanda socken	1289755-6601755	1998: noterad (VBF). 2002: ej återfunnen (TUVA).	Tidigblommande.
Ögården, Karlanda socken	1284220-6607700	Före 1950: noterad (FHAS 1951).	
Gyltenäs, Sillerud socken	1270820-6578200	1925-08-06: noterad (Gunnar Johansson) (Artdatabanken).	
Torgelsbyn, Sillerud socken	1298090-6571840	Före 1950: noterad (FHAS 1951). 1990-talet: noterad (Ing-Marie Johansson).	
Galteviken, Sillerud socken	1303300-6573800	Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-03: ej återfunnen (Nelly Grönberg).	Ohävdad sedan 5–10 år vid besöket 2003. Ohävdad även 2013 (Emilsson 2014a).
Almtjärn, Östervallskog socken	1283820-6622595	Cirka 1990: noterad (Lst Värmland 1994:20). 2003-07-01: ej återfunnen (Nelly Grönberg). 2013-07-05: ej återfunnen (Stig Emilsson, Dan Mangsbo). 2018-06-26: ej återfunnen (Dan Mangsbo).	Ohävdad sedan länge 2013, men viltbete bromsar igenväxningen. Fortfarande artrikt fältskikt med flera hävdgynnade växter, t.ex. backnejlika, slåttergubbe, slåtterblomma och ormrot. Varmt mikroklimat och intressant insektslokal med rödlistade arter. Restaureringsplan framtagen (Emilsson 2014b).

*Åtgärdsprogram
för hotade arter*

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland